

ואת ב' תורה

שבת פרשת ויגש תש"פ

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

מי בוחר

להיות רשע?

16

קצר
ואעניין!

ועמך כולם בוחרים
נקודה מעובדת

03

עלית האשה – עלית הבחירה
שיעור מחג הבנות

04

"ויגש אליו יהודה"
אור החיים על הפרשה

23

מלחמת הלב
שפת אמת על הפרשה

25

הניגון החסידי
ניגון 442

27

מעין גנים
אבי חי

28

ארבע מהפכות
שותפות האשה

30

הסיפור החסידי

רבי צבי בן הבעש"ט

32

מענות ותשובות

תשובות הרב לשואלים

34

רמז בפרשה

פרשת ויגש

36

המדור אליקים

יסוד עולם

37

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל הקוראים היקרים, שבת ויגש כבר כאן ואתה **גליון ואביטה** חדש ומלא בכל טוב עם **השיעור המופלא לנשים מ'עיד אל בנאת'** – חג הבנות – בזאת חנוכה, אל תפספסו.

השבוע בגליון:

נפתח עם נקודה מעובדת מהשיעור השבוע – **ועמך כולם בוחרים** – על פרדוקס הידיעה והבחירה הבא לידי ביטוי בחלקי הדעת הזכרי והנקבי ועל סוד עלית המלכות בכתבי האריז"ל ומשמעותו לבחירה החופשית שלנו. משם נעבור לגוף השיעור, **עלית האשה – עלית הבחירה, בו הציג הרב מבט חדש על משמעות המושג 'עלית המלכות'** בתהליך הגאולה, תוך עיון בדמותן של גיבורות חג הבנות – אסתר המלכה, יהודית, חנה בת מתתיהו וחנה אם שבעת הבנים, ההבדל בין דעת זכרית לנקבית, סוד בחירת הנשמה בעולם העליון ועוד. בשיעור בפירוש **אור החיים** על התורה על הפסוק הפותח של הפרשה – **"ויגש אליו יהודה"** – נלמד על סוד גישתו של יוסף ליהודה וגילוי הניצוץ האלקי שגורם להתגלותו לאחיו. **בשפת אמת** על הפרשה נלמד על **מלחמת הלב** – על היחס בין יהודה, יוסף ובנימין ועל תיקון הכעס בחדש טבת. את חלק השיעורים נחתום עם **ניגון חסידי** חדש מערב חנוכה – ניגון מספר 442.

במעין גנים לפרשה – **אבי חי** – נקרא על תוכחתו של יוסף לאחיו במילים "העוד אבי חי" ועל תוכחתו של הקב"ה לעתיד לבוא. **בארבע מהפכות** נמשיך עם המהפכה השניה ונלמד על **שותפות האשה** בפרנסת בעלה שעוסק בתורה ובזיקה הפנימית לשיטת רוב הפוסקים המתירים לתלמיד חכם להתפרנס מהציבור. **בסיפור החסידי** נקרא על מעלתו של בעל ההילולא של ז' טבת, **רבי צבי בן הבעל שם טוב**. ובמענות **ותשובות** נקרא על סיפורי צדיקים לילדי גן, גוי שמחפש שידוך, ניקוד השם דניאל ועוד. נסיים כמובן עם **המדור לילדים** ועם רזי שילמד אותנו השבוע על יוסף הצדיק – צדיק **יסוד עולם**.

שבת שלום ומבורך,
המערכת



לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה צל | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

ועמך כולם בוחרים

נמוכה יותר מהאיש והיא כפופה לו (ברמות משתנות), הרי בהמשך היא עולה להיות שוה לו ובסופו של דבר גם גבוהה ממנו ("אשת חיל עטרת בעלה"). ביחסי ידיעה ובחירה, ככל שמתקדמים אל העתיד יסוד הבחירה נעשה עיקרי באיזון-הנישואין של "הכל צפוי והרשות נתונה" – כל אחד צריך להרגיש שחיי אינם 'מוכתבים', "לצאת מאצטגנינות שלו" התולה את מצבו בגזרת שמים, ולחוש כי חיי נתונים בידיו שלו. לקראת הגאולה צריך להתגלות כי "ועמך כלם צדיקים" – 'עמך כולם בוחרים' ומשפיעים על חייהם ועל המציאות כולה.

כיצד? הרי חז"ל מלמדים שאפילו 'בני, חיי ומזוני' אינם תלויים בזכויות אלא במזל, ובוודאי הדברים נכונים ביחס לתכונות האדם המולדות (הגופניות והנפשיות). אכן, "מזל" אינו גזרת-גורל חיצונית, אלא שרש הנשמה הלא-מודע של האדם, עמו נמלך ה' בטרם הבריא, בכלל ובפרט, ובאותו שרש-המזל בוחר האדם לעצמו את מציאותו ואת תנאי חייו. המודעות לכך – המאפיינת צדיקים, שמודעים גם לרבדי הנשמה העליונים – משנה את ההסתכלות על המציאות: אני בוחר לעצמי את תנאי חיי, ממבט-על חודר של שרש נשמתי, מתוך הידיעה שדווקא מהם אוכל להצמיח את המיטב. לכן, אל לי לברוח מהבחירות שלי, אלא לחשוף את העומק שלהן, ודווקא כך לחולל את כל השינויים הרצויים לי. ככל שמסתכלים כך על המציאות כולה, ניתן לקום, לשנות ולהביא גאולה – "זכו [בבחירה ועשיה אנושית] – 'אחישה'".

את פרדוקס הידיעה והבחירה מבטא רבי עקיבא במשפט נושא-ההפכים "הכל צפוי והרשות נתונה". נשיאת ההפכים הזו היא נישואין – מפגש וחיבור בין יסוד הידיעה הזכרי ויסוד הבחירה הנקבי. האיש מתבונן מלמעלה למטה (במבט של "תורה מן השמים") ורואה ש"הכל צפוי" (בלשון זכר) ואילו האשה חווה את המציאות מלמטה למעלה (בתנועת תפלה) ורואה ש"הרשות נתונה" (בלשון נקבה). לדוגמה, בחנוכה, התורה (בגמרא) מדגישה את נס פך השמן השמימי, שאינו ביד אדם, והתפלה ("על הנסים") מדגישה את נס הנצחון במלחמה שהתעוררה בגבורת החשמונאים מלמטה (כשהתעוררות למלחמה וחלק עיקרי ממסירות הנפש היו בידי נשים). כמובן, כך גם בשרש יחסי האיש והאשה – "הכל צפוי" לאיש העליון, "יחיד הוא וידוע הכל", ו"הרשות נתונה" לכנסת ישראל.

איזון שני היסודות משתנה מאדם לאדם ומזמן לזמן: עבור רוב האנשים הידיעה היא העיקר – מציאות חייהם נחוות כמוכתבת וידועה מראש ואת הבחירה, אם ישנה, כמדודה ומצומצמת בגבולות הידועים. אך אצל הצדיקים העיקר הוא כח הבחירה, הגובר גם על הידיעה האלקית, שהרי "צדיק גוזר והקב"ה מקיים, הקב"ה גוזר וצדיק מבטל". וכן, ביחס לעבר גובר יסוד הידיעה (מה שקרה הוא מה שהיה אמור לקרות) ויסוד הבחירה נראה כנוגע בעיקר לעתיד (בהכרעות שעלי לקבל).

האריז"ל מלמד כי ככל שהעולם מתקדם עולה מעמד האשה – אם בתחלה קומתה

עלית האשה — עלית הבחירה

עיד אל בנאת — חג הבנות

קיצור מהלך השיעור

במוצאי ר"ח טבת — המקובל במסורות מסוימות כ'חג הבנות' — ובליל "זאת חנוכה" העניק הרב שיעור יסודי לנשים, שנתן מבט חדש על משמעות עלית המלכות בתהליך הגאולה.

פרק א עוסק בגיבורות 'חג הבנות' — יהודית, חנה בת מתתיהו, חנה אם שבעת הבנים ואסתר המלכה — במקומן בספירות ובחן שלהם, ובמעלת 'המין החלש' בכלל.

פרק ב פותח ברמז ל'חג הבנות' ומתפתח לעיון מעמיק ביחס בין הדעת הזכרית והדעת הנקבית — שני חלקי ספירת הדעת — שאינן אלא שני צדדיו של פרדוקס הידיעה והבחירה. ממילא, המשמעות של עלית האשה-המלכות היא בעצם עלית יסוד הבחירה.

פרק ג עובר לעסוק בצדיקים, שבוחרים באופן מוחלט כל מה שעובר עליהם, ומסביר כי בעצם "ועמך כלם צדיקים" — כל אחד בוחר במזלו-שרשו העליון את כל מהלך חייו. בפרק יש הבחנה חשובה בין השקפת התפלה והשקפת התורה על נס חנוכה — התפלה, שענינה אתערותא דלתתא, מדגישה רק את נס הנצחון, והתורה, שענינה אתערותא דלעילא, מדגישה רק את נס פך השמן.

פרק ד מוצא את המקור בתורה לבחירה המלאה שלנו — דרשת חז"ל שכל הנבראים נבראו "לצביונם" — לרצונם — דן בשאלה האקטואלית האם הוא נוגע גם בבחירה אם להיות זכר או נקבה ומסביר כי בשרש העליון, שרש ה'אין' אותו זוכרים צדיקים המיוחדים, הכל בבחירה.

פרקה מפרט את שמונה הבחירות של שמונת ימי חנוכה — שבע הבחירות ב"שבע התמורות" (שהן גם שבע המתנות שהכלה בוחרת-ממשיכה לחתן בהקפות תחת החופה) והבחירה השמינית שהיא הבחירה לבחור.

א. גיבורות חג הבנות

יהודית, חנה בת מתתיהו,

חנה אם הבנים ואסתר

ערב טוב וחנוכה שמח, חדש טוב.

עד לפני לא הרבה זמן לא ידעתי שיש כזה חג היום, שבערבית נקרא "עיד אל בנאת", חג הבנות, אבל מאד מתאים לעשות בראש חדש

טבת שחל בחנוכה חג הנשים. בכלל, בזכות נשים צדקניות תבוא הגאולה^א.

בחנוכה יש את הצדיקה יהודית (שלא ברור היחוס שלה, יש מקומות שכתוב^ב שהיא היתה בת בארי ויש מקומות שכתוב^ב שהיא היתה בת יוחנן כהן גדול, אחות מתתיהו),

א ע"ד שהיה במצרים — סוטה יא, ב; במדבר רבה ג, ו.

ב מדרש 'מעשה יהודית' נוסח ב' (אוצר המדרשים).

ג כל בו רפא-רפב; פר"ח על או"ח תרע, ב בשם הגהות מרדכי.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. מוצאי א' טבת תש"פ — תל אביב.

מודה בתורה עד נכונות למסור את הנפש. כמו שיש יהודי בפורים יש יהודית בחנוכה – זו ספירת ההוד.

חנה, אם מדובר בחנה ושבעת בניה היא אמא, "אם לבניה תקרא"^ט – זהו פשט הסיפור, חנה היא האמא ויש לה שבעה בנים, וכולם מוסרים את הנפש על קידוש ה' יתברך, ובכך המשיכו את האתערותא דלעילא מה' לנצח את היוונים ולנצח, לעולם ועד, יש לנו את הנרות הללו שאנחנו רואים כאן – השלמות של נרות חנוכה, "נר הוי' נשמת אדם" ו"נר מצוה ותורה אור"^א – לעולם ועד בזכותה.

יש גם את חנה בת מתתיהו, שתוך כדי חתונתה עשתה מעשה כדי לעורר את חמשת אחיה – בני מתתיהו – לצאת לקרב, לצאת מהאדישות-יחסית שלהם ו"מעטו קנאה, נאפד נקמה", כמו בפיוט של ימים נוראים שיש אומרים אחרי הדלקת נרות חנוכה, כנראה התעוררות זו מלמטה, אתערותא דלתתא, צריכה לבוא מהבת הזו – גם היא נקראת חנה. בת היא שוב מלכות, רק שחנה היא כמו חנה האמא. בקבלה יש אמא עילאה ואמא תתאה, והנביא אומר "כאמה בתה"^כ, שהבת מְחַקָה, למעליותא, את אמא שלה. זו המשכה מבינה למקום המלכות.

כך לכל אחת מארבע הבנות של חג הבנות

חנה היא האמא יש לה שבעה בנים, וכולם מוסרים את הנפש על קידוש ה' יתברך, ובכך המשיכו את האתערותא דלעילא מה' לנצח את היוונים



ט משלי ב, ג.
י שם כ, כז.
יא שם ו, כג.
יב יחזקאל טז, מד.

יש את חנה בת מתתיהו, שעוררה את אחיה לצאת לקרב נגד היוונים^ז, ויש גם את חנה ושבעת בניה – שמסרה את נפשה יחד עם ילדיה – לא לנטוש את ה' יתברך ותורתו^ח. בנוסף, כתוב במגלת אסתר, שאסתר המלכה מלכה – שמו את הכתר על ראשה – בחדש טבת^ט, בראש חדש טבת^י, אז היום זוכרים גם את אסתר המלכה.

כל הנשים הללו – אסתר המלכה, חנה ושבעת בניה, חנה בת מתתיהו וגם יהודית הגבורה והצדיקה – מתקבצות יחד עכשיו, היום.

ארבע הגבורות

לפי הספירות, בקבלה, כל אשה קשורה לספירה אחרת, כלומר כח נפש אחר. אסתר המלכה, כשמה, היא המלכות של עם ישראל, כנסת ישראל. כל עם ישראל הוא הכלה ביחס לקב"ה, החתן שלנו, אבל מכל הנשים הצדקניות של התנ"ך הכי מסמלת את המלכות אסתר המלכה – היא מלכה ממש.

יהודית היא על שם

ספירת ההוד. כמו שבפורים, יחד עם אסתר המלכה, יש את מרדכי היהודי – "מיהו יהודי? זה הכופר בעבודה זרה"^י ומודה בה' אחד,

ד מדרש מעשה חנוכה (מכ"י מינקו), אוצר טוב תרל"ז-תרל"ח עמ' 39. וראה בית המדרש (וילניק, תרנ"צ) ח"א עמ' 133.

ה ראה גיטין נז, ב (השם חנה הובא באגרת השמד לרמב"ם), ובאריכות ובנוסחים שונים בספרים החיצוניים ובפיוטי עדות ישראל.

ו אסתר ב, טז-יז.

ז ודוק בבמדבר רבה א, ה ובתנחומא במדבר ה.

ח מגלה יג, א.

הוד אתפשטת"י – ובכך הדמות של יהודית מחברת את דמויות כל הנשים). זו יהודית, וכולנו יהודים על שם ההוד.

"מסרת... ביד חלשים" – מעלת 'המין החלש'

בתפלת "על הנסים", שאומרים בחנוכה, כתוב "מסרת גבורים ביד חלשים". יש ווארט" מאד חזק – כמוכן לא לפי הפשט – שה"חלשים" כאן היינו 'המין החלש', האשה. אם רומז, לדוגמה, לסיפור של יהודית – מובן, ה' מסר את אליפורני הגבור

ביד האשה הזו, שכרתה לו את הראש. אבל בכלל, גם אם מדובר גם בחנה בת מתתיהו שמעוררת את האחים לצאת לקרב, או חנה האמא עם הבנים שמוסרים את הנפש ממש על קידוש ה' וכך מעוררים את הקב"ה לרחם על הבנים ולהנחיל לנו את הנצחון וגם את נס השמן והמנורה של שמונה ימים – כל הגבורה של חנוכה באה מתוך האתערותא דלתתא של 'המין החלש'. יש מעלה במין החלש, האשה. בסוף המין

החלש חולש, האשה חולשת, בעצם על כל מה שקורה, על כל המתרחש, עד שהיא חולשת על כל הארץ וכל העולם כולו.

אנחנו יודעים שלקראת ביאת המשיח יש מושג בקבלה של עלית המלכות¹⁹, שהאשה עולה ביחס למעמד הגבר מול האשה – כל

יש ענין (נשי) מיוחד. ולסיכום:
חנה (ושבעת בניה) בינה
יהודית הוד
חנה (בת בארי/מתתיהו) מלכות
אסתר מלכות

חן של מסירות נפש

עוד משהו: חנוכה – לשון חנה, לשון חן – הוא חג ההנחה. כתוב²⁰ שחנוך הוא חן-כו, חן הוי' – לתת לכל ילד יהודי ולכל ילדה יהודיה השראה של חן אלקי, שאנחנו מוצאים חן בעיני אלקים ואדם, גם ובעיקר בזכות מסירות נפשנו, כמו שהיה בחנוכה.

יש חנה-אמא למעלה (המוסרת את נפשה ואת נפש בניה), וחנה-בת למטה (המוסרת את נפשה ובכך מעוררת את מסירות הנפש של אחיה לא להכנע לגזרת מלכות יון להבעל להגמון תחלה ביום חופתה), אסתר המלכה (שמוסרת את נפשה להבעל למלך אחשורוש – "כאשר אבדתי אבדתי"²¹) – על מנת להציל את עם

ישראל) שהיא עיקר המלכות (היורדת לבי"ע בהסתר פנים, "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"²²) ויהודית שהיא הוד, כמאמר הזהר "איהי [דמות האשה] בהוד"²³ (המלכות עולה עד ההוד והבינה יורדת עד ההוד – "בינה עד

יג תשובת השנה "חנוך והדרכה" פ"ד; פנים אל פנים פ"ד ס"ו. וראה באורך אמנות החנוך ח"א פרק 7.

יד אסתר ד, טו.

טו דברים לא יח.

טז ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

יז ע"פ הקדמת תקו"ז, ז, א.

יח הנרות הללו עמ' 199.

יט ראה ע"ח של"ן פרקים א-ב (והרחיב בכך ניר שי' מנוסי בספרו 'מי זאת עולה' בהקדמה ובפ"א).

'הבנות'. בת יכולה להיות גם סבתא או סבתא רבה – כל **הבנות** הן **תבונה**. בתנ"ך המלה תבונה כתובה יותר מאשר בינה, אבל זו ספירת הבינה (מדת חנה ושבעת בינה, כנ"ל). היום משתמשים הרבה במלה – שאין בתנ"ך, אבל מלה יפה – **תובנה** (גם אותיות **תבונה**), כנראה שלבנות יש הרבה תובנות. כתוב בפירוש "בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש"^כ – יש תבונה ותובנות הרבה יותר בבת מאשר באיש, ובזכות התובנה הזו תבוא הגאולה. צריך להבין מהי התובנה והתבונה, ה"מבין דבר מתוך דבר", המיוחדת.

מה קורה כשאני מוסיף ל-**הבנות** (463) את המלה **חג** (11)? מקבלים כבר 474, שוה מלה שהיא עוד ספירה – **דעת**. רמז מאד יפה – **הבנות** היינו **תבונה**, אבל **חג הבנות** כבר עולה **דעת**. כל הזמן הבנות הן תבונה ותובנה, אבל עכשיו חג הבנות – אז יש להן אור מיוחד וחדש של דעת. הייתי יכול לחשוב שבעוד בינה יותר שייכת לאשה דעת היא תכונה יותר גברית, ודעת לבת היא באמת חידוש, כי כתוב "נשים דעתן קלה"^{כד}.

אבל הנה, **חג הבנות** הוא שה**דעת** נמצאת אצל הבנות. צריך להבין זאת. שוב, **תבונה** היא **הבנות** ו-**דעת** היא **חג הבנות**. גם בפרקי אבות מקשרים ביניהן

התהליך לקראת הגאולה נקרא בקבלה עלית הנוקבא, עלית האשה, עד שיהיו "שוין בקומתן", שהאשה משתווה בקומה לגמרי מול האיש, ובהמשך עוד יותר – "אשת חיל עטרת בעלה"^כ, שהיא עולה עוד יותר גבוה מהזכר.

אחרי דברי ההקדמה האלה, רוצים הערב להבין באופן חדש, באור חדש, את ענין עלית האשה והראיה שלו בדמויות הללו של חנוכה וגם באסתר המלכה של פורים (שגם שייכת להיום). מהו האיש? מהי האשה? למה הגאולה תלויה דווקא בנשים הצדקניות (כל הנשים שיושבות כאן, וכל נשי ישראל בכל אתר ואתר)?

ב. הדעת הגברית והדעת הנשית – ידיעה ובחירה "דעת ותבונה" בחג הבנות

קודם נעשה איזו גימטריא יפה, משהו פשוט: היום הזה, לפי המסורת – שרק לא מזמן שמעתי עליה – נקרא בעברית 'חג הבנות'. נתבונן במלים האלה:

איזה מלה אפשר לעשות

מאותיות **הבנות**? **תבונה**. כתוב בקבלה^{כא}, כך מובא גם בספר התניא^{כב}, שבמלה **תבונה** יש אותיות **בן ובת**, אבל **תבונה** היא אותיות

לקראת ביאת
המשיח יש מושג
בקבלה של עלית
המלכות, שהאשה
עולה ביחס
למעמד הגבר מול
האשה עד שיהיו
"שוין בקומתן",
שהאשה משתווה
בקומה לגמרי מול
האיש, ובהמשך
עוד יותר –
"אשת חיל עטרת
בעלה", שהיא
עולה עוד יותר
גבוה מהזכר



כג נדה מה, ב.
כד שבת לג, ב.

כז משלי יב, ד.
כא זהר ח"ג רצ, ב; ע"ח שט"ו פ"ד.
כב פט"ז.

איש ואשה – עטרא דחסדים ועטרא דגבורות שבדעת

עדיין צריכים להבין – מהי הדעת המיוחדת של האשה? הרי, כמו שאמרנו קודם, בדרך כלל דעת היא תכונה יותר זכרית. מה כתוב בתניא^א על דעת? שדעת היא התקשרות והתחברות למשהו בלי להסיח דעת – ריכוז, מיקוד. זו תכונה נשית או תכונה יותר גברית? כדי להבין זאת צריך לדעת עוד משהו חשוב בקבלה^א: יש בדעת שני חלקים, "תרין עטרין", שתי עטרות – "עטרא דחסדים" ו"עטרא דגבורות". חסד וגבורה הן כמו אהבה ויראה בנפש, שהשרש של שתיהן הוא בדעת. כתוב בקבלה^ב ששרש הזכר הוא ה"עטרא דחסדים" – פרצוף הזעיר-אנפין, האיש, נבנה מעטרת החסדים של הדעת – אבל האשה-המלכות נבנית מהעטרא דגבורות. כלומר, בעצם אמרנו עכשיו שגם האיש וגם האשה הם דעת, רק שהאיש הוא העטרא דחסדים של הדעת והאשה

בעצם אמרנו
עכשיו שגם האיש
וגם האשה הם
דעת, רק שהאיש
הוא העטרא
דחסדים של
הדעת והאשה
העטרא דגבורות
של הדעת



העטרא דגבורות של הדעת.

פרדוקס הידיעה והבחירה

איך אפשר להבין זאת יותר טוב? אם שואלים מה זוג המושגים שהוא אולי העמוק ביותר שיש בחקירה היהודית, ובכלל החקירה של כל האנושות, התשובה כנראה נמצא בפרדוקס – שודאי כולנו שמענו עליו – של

– "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"^ה. לגבי חכמה כתוב שם משהו אחר – "אם אין חכמה אין יראה, אם אין יראה אין חכמה". חכמה הולכת יחד עם יראה – שלכאורה היא לא סוג של שכל – ובינה ודעת הולכות יחד (שני סוגי שכל שתלויים זה בזה).

"כי הוי' יתן חכמה – מפיו דעת ותבונה"

האם יש פסוק בו מופיעות דעת ותבונה יחד? כן, פסוק אחד בפרק שני של משלי (קרוב להתחלת הספר, בפרקי ההקדמה)

– "כי הוי' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה"^ו. הביטוי "דעת ותבונה", שמופיע פעם אחת בתנ"ך, הוא גם שם אחד מספרי היסוד של לימוד הקבלה – קבלה גם בחינת אשה – ספר של הבן איש חי, מהספרים הכי יסודיים.

הפסוק אומר "כי הוי' יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה" – יש פירוש^ז ש"כי הוי' יתן חכמה" הולך על התורה שבכתב, "אורייתא מחכמה נפקת"^ח, שיחסית היא בחינת

זכר, אבל "מפיו", התורה שבעל פה, שהיא המלכות-הנקבה-האשה^ט, "דעת ותבונה". אם כן, "דעת ותבונה" שתיהן כאן תכונות נשיות דווקא. ממש משתקף ברמז שאמרנו לגבי היום הזה – **הבנות** אותיות **תבונה** ו-**חג** **הבנות** בגימטריא **דעת**.

כה אבות פ"ג מ"ז.

כו משלי ב, ו.

כז קול אליהו על אגדות הש"ס, עירובין כא, ב.

כח זהר ח"ב קכא, א.

כט "מלכות פה, תורה שבעל פה קרינן לה" (הקדמת תקו"ז – "פתח אליהו").

ל סוף פ"ג.

לא זהר ח"ג רצא, א; ע"ח שער הכללים פ"ה. ובכ"מ.

לב ע"ח שי"ג פ"ג (ובכ"ד).

הידיעה מול הבחירה:
ה' יודע את הכל, אבל הוא נותן לנו בחירה חפשית. דווקא עם ישראל, אנחנו, מצטיין בהרבה יותר כח של חופש בחירה. לא-יהודי הוא עם הרבה פחות יכולת באמת לבחור מה הוא רוצה בחיים, מה הוא הולך לעשות בחיים. ליהודי יש המון-המון כח בחירה. אבל אם הוא כל כך חזק ביכולת להחליט, להכריע, לכוון את מעשיו ולקבוע את עתידו – אין בכך סתירה לידיעה של ה'?! הרי ה' יודע את הכל מראש!

מי בחז"ל מבטא את פרדוקס הידיעה והבחירה? רבי עקיבא, עמוד התווך של התורה שבעל פה, שאומר בפרקי אבות "הכל צפוי והרשות נתונה"⁷¹. "הכל צפוי" היינו עקרון הידיעה, שה' יודע הכל מראש, ו"הרשות נתונה" היינו שיש רשות לכל אחד מאתנו לבחור מה שהוא רוצה לעשות. לפי קבלה "הכל צפוי, והרשות נתונה" הם כנגד ה-י וה-ה של שם הוי' – אבא ואמא. כלומר,

"הכל צפוי" יותר זכרי ואילו "הרשות נתונה", הבחירה, יותר נקבי. אבל בעצם שניהם בחינה של דעת (מעטרת היסוד דאבא נעשית העטרא דחסדים דדעת ומעטרת היסוד דאמא נעשית העטרא דגבורות דדעת⁷²).

שני מובני הדעת – ידיעה ובחירה
במלה דעת יש גם את המשמעות של ידיעה – לדעת משהו. ה' יודע את הכל –

לה ראה הלכות יסודי התורה פ"ב ה"י.
לו ראה סוד ה' ליראיו שער "יחיד הוא ויודע הכל" (ובמנחת יחודה לר"י חייט פי"ד).
לז רמב"ם, הלכות תשובה פ"ה ה"ה.
לח ראה ספר הנפש פ"ז עמ' קכג.

**כל יום וכל רגע
בחיים הם פרשת
דרכים. כל רגע
אני בוחר לאן
ללכת – או
שאני פונה ימינה
או שאני פונה
שמאלה, מה שאני
רוצה – קורה**



למה אמרנו קודם שליהודי יש יותר בחירה מלגוי? כי יש לו יותר דעת מגוי. כתוב ש"אל

עקיבא נותן לו ביטוי מפורש ורוצה שנחזור עליו ונעמיק בו, "הכל צפוי והרשות נתונה" – הוא בעצם האיש והאשה. הידיעה של הדעת הוא בחינת הזכר ואילו כח הבחירה של הדעת הוא כח האשה^{מב}.

'בת גילו' ו'בחיר לבה'

יש לנו ספר שנקרא מחול הכרמים, בו מוסבר שבהזמנות לחתונה אצל חרדים-יותר כותבים 'החתן פלוני עם בת גילו' הכלה המהוללה'. 'בת גילו' פירושו 'בת מזלו' – שהבחור מתחתן עם הבחורה שהיא המזל שלו, היינו שכך מוכתב מן השמים (בעשערת, כפי שאומרים באידיש). אצל אנשים אחרים, אצל זוג שעדיין לא באותו ובאותה חשיבה, כותבים יותר פשוט – במקום לכתוב 'בת גילו' כותבים 'עם בחירת לבו'. כל הספר בא להסביר ששני האופנים נכונים.

עכשיו נוסיף ווארט חשוב בנושא: באמת, את ההזמנה של 'עם בחירת לבו' צריך לכתוב הפוך – הכלה חיה מושקא מתחתנת עם בחיר-לבה מנחם מענדל. אם רוצים לכתוב שמנחם מענדל

מתחתן עם חיה מושקא, להקדים את החתן, יותר מתאים לומר שמנחם מענדל מתחתן עם בת גילו חיה מושקא, אבל אם מקדימים

אחר איסתריס ולא עבד פירין^{לט} – ביחס ליהודי, הלא-יהודי הוא כמו סריס. רואים שבגשמיות הוא מוליד ילדים, אבל ברוחניות, בפנימיות, אין לו כח הולדה לחדש מציאות כמו שיש ליהודי יכולת לחדש מציאות בעולם. אז יחסית הוא נקרא סריס, כי אין לו דעת – כח של קישור וחיבור וזיווג, כמו "והאדם ידע את חוה אשתו"^מ, כדי להוליד. הדעת היא בעצם יכולת הבחירה.

אם כן, יש בדעת שני דברים מאד חשובים – כל פרדוקס הידיעה והבחירה הוא בעצם שתי בחינות של דעת.

דעת האיש – ידיעה; דעת האשה – בחירה

נחזור למה שאמרנו: הצד הזכרי של הדעת, לגביו כתוב שהזכר יותר בר-דעת – באותו צד – הוא הידיעה. לא סתם ידיעת ידע, אלא גם התקשרות והתחברות לדבר – לדעת משהו ולא להסיח את הדעת ממנו, כמו שכתוב בתניא. אבל הכח הנקי של הדעת הוא הבחירה, "הרשות נתונה".

אם כן, הפרדוקס – הדבר הכי עמוק שיש באמונה, בחקירה – שהרמב"ם אומר^{מא}

שאי אפשר להבין ולהסביר אותו במלים, ואף על פי כן מאז ומתמיד מתבוננים בו, ורבי

באמת, את
ההזמנה של 'עם
בחירת לבו' צריך
לכתוב הפוך –
הכלה חיה מושקא
מתחתנת עם
בחיר-לבה מנחם
מענדל. יותר
מתאים לומר
שמנחם מענדל
מתחתן עם בת
גילו חיה מושקא,
אבל אם מקדימים
את חיה מושקא,
היא מתחתנת עם
בחיר-לבה



מב בהקדמת שכינה ביניהם (פ"ב) נתבאר יחס הבחירה והידיעה באופן הפוך, והדברים יתבארו בשיעור ההמשך (ב' טבת).

לט ע"פ זהר ח"ב קג, א.

מ בראשית ד, א.

מא בהלכות תשובה הנ"ל.

שכתוב בתניא^מ), כי הכל מה' וה' הוא "אך טוב וחסד"^מ.

אכן, כתוב משהו מאד עמוק בחסידות^מ, שאצל הצדיק – כל מה שקורה אתו הוא בבחירתו, הוא קובע את הגורל שלו. חידוש גדול! עד עכשיו אמרנו שהכח לבחור ולקבוע את העתיד הוא דווקא כח של התעוררות מלמטה, של אשה, לעומת ההמשכה מלמעלה. בלשון הקבלה, ידיעה היא המשכת מיין דכורין, מים זכריים, לעומת מיין נוקבין, מים נקביים. כתוב^מ שכל טפה שיורדת מלמעלה עולות כנגדה שתי טפות מלמטה – העליה מלמטה היא "אשה מזרעת תחלה"^מ, אתערותא דלתתא.

נס הנצחון ונס השמן – תפלה ותורה, בחירה וידיעה

נאמר דוגמה חשובה מחנוכה: היו שני נסים – נס הנצחון ונס שמן המנורה. היוונים טמאו את כל השמנים ונשאר רק פך שמן טהור חתום בחותמו של כהן גדול, ואותו פך, שהספיק ללילה אחד, הדליק שמונה ימים. כתוב הרבה אצל רבותינו הקדושים, הראשונים והאחרונים, על היחס בין שני הנסים האלה. אנחנו רואים תופעה מאד מיוחדת:

מד פכ"; אגה"ק יא.

מה תהלים כג, ו.

מו שיעור מוצאי י"ב חשון תש"פ. נדפס ב"ואביטה" וירא ש"ז.

מז ראה תענית כה, ב (לגרסת הרוקח סי' שעז); זהר ח"ג רמז, ב.

מח ברכות ט, א.

את חיה מושקא – אצלה זו בחירת הלב, היא מתחתנת עם בחיר-לבה.

אמרנו את הווארט הזה רק כדי להמחיש שעיקר הבחירה של הדעת הוא אצל האשה, ועיקר ה"הכל צפוי" – תחושת הידיעה – הוא אצל האיש. אם היה רק איש היה הכל מוכתב, דטרמיניזם, לא טוב, ובזכות האשה יש בחירה.

עלית האשה – עלית יסוד הבחירה

מה רצינו מכל הענין? להבין יותר לעומק – מה קורה עכשיו, לקראת הגאולה, כאשר דמות האשה עולה, בזכות כל הנשים

האלה של חנוכה, עד שהיא נעשית שוה בקומתה עם האיש, ועוד יותר, שעולה יותר גבוה, "אשת חיל עטרת בעלה"^מ? בעצם, זאת אומרת שיסוד הבחירה עולה ביחס ליסוד הידיעה, ידיעת ה'. צריך את שניהם יחד, צריך זוג, אבל יש יותר ויותר כובד משקל על יכולת האדם לבחור וכך לקבוע את מעשיו ועתידו.

ג. בחירת הצדיק בחירה – אתערותא דלתתא

עכשיו נשאל שאלה תיאורטית: מאיפה כל מה שקורה אתי-אתנו בחיים? מי קובע? יהודי שמאמין בה' עונה – הכל מלמעלה. גם דברים שנראים לא הכי טוב – אני מאמין שבסופו של דבר יתגלה שהכי טוב, וככל שאני מאמין בכך כבר עכשיו יתחיל להתגלות שטוב (כמו

מאיפה זה בא? זו בחירה. עוד פעם, הנצחון הוא בחירה שלנו והנרות הם הידיעה של ה' – "אין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד", "הכל צפוי". הנרות כאן אומרים לנו ש"הכל צפוי", אבל הנצחון אומר לנו שהכל תלוי בנו, "הרשות נתונה".

הבחירה – מפתח הגאולה

יש ביטוי – 'בידי מי מפתח הגאולה?'^{נב}, איך נביא את הגאולה? כתוב "זכו אחישנה"^{נב}. מה פירוש "זכו"? שאנחנו לוקחים את הענין לידים ועושים מה שצריך לעשות – אם צריך קרב, אם צריך לקרב יהודים, אם צריך לצאת לשליחות – אבל אנחנו בוחרים ואנחנו עושים. זו פעולת התפלה, כי היא אתערותא דלתתא. כתוב^{נב} שהתפלה היא כלי הזין של המשיח – היא כח הנצחון שלו. דווקא הנצחון הוא האתערותא דלתתא.

מתי היה הנצחון? יש שתי דעות – בכ"ד כסלו^{נב} או בכ"ה כסלו^{נב}. בדרך כלל אומרים כשיטת המאירי, שהנצחון היה יום אחד לפני הנס – בכ"ד – בדיוק "אשה כי תזריע וילדה זכר"^{נב}, "אשה מזרעת תחלה". קודם יש נצחון, התעוררות ונס שעולים מלמטה, וכנגדם יש נס מלמעלה, קודם כל

את נס הנצחון מזכירים בתפלה ובברכת המזון, ב"על הנסים", ושם לא מוזכר נס המנורה. בסוף כתוב "והדליקו נרות בחצרות קדשך", אך זהו לא תיאור נס המנורה – מציאת הפך והדלקת הנרות שמונה ימים. הכל שם שייך לנס הנצחון – "רבת את ריבם, דנת את דינם, נקמת את נקמתם, מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וגו'". איפה כתוב על נס המנורה, מצות עשה שאנחנו מקיימים כל לילה והיום הגענו לשלמות, "זאת חנוכה?" בגמרא – סוגיא במסכת שבת, "מאי חנוכה?"^{נט}, כתוב על נס השמן והמנורה ולא מוזכר כלל הנצחון.

רואים שיש שתי השקפות על הנס – השקפה של תפלה, בה הדגש הבלעדי הוא על הנצחון, והשקפה של תורה, בה הדגש העיקרי על נס פך השמן



רואים שיש שתי השקפות על הנס – השקפה של תפלה, בה הדגש הבלעדי הוא על הנצחון, והשקפה של תורה, בה הדגש העיקרי על נס פך השמן (בגמרא יודעים שהיה נצחון, אך לא מסופר עליו שם). למה? כתוב "הקל קול יעקב"^{נז} – "הקל" החסר הוא קול תפלה, העולה מלמטה למעלה, מתוך חוסר, וה"קול" המלא הוא קול תורה, מלמעלה למטה^{נז}. זהו גם יחס של זכר ונקבה, איש ואשה.

הייתי חושב שהנצחון הוא פעולה גברית, היו שם גבורים, אבל אמרנו ש"מסרת גבורים ביד חלשים" – הנצחון הוא בזכות הנשים. מהו הנצחון שלנו? שפתאום התעוררנו להלחם, לא להכנע ליונים, בחירוף נפש, עד הסוף.

נב ראה מאמר "בידי מי מפתח הגאולה?" בספר מלכות ישראל ח"א.

נג סנהדרין צח, א.

נד לקו"מ ב.

נה מאירי על שבת כא, ב.

נו פ"ח או"ח תרע; הגהות בנין שלמה על הרמב"ם הלכות חנוכה פ"ג ה"ג.

נז ויקרא יב, ב.

מט שבת כא, ב.

נ בראשית כז, כב.

נא תו"א פה, ג, ובכ"מ.

שכל אחד צריך – ילדים, משפחה (בני), בריאות וחיים (חיי), ופרנסה טובה (מזוני) – לא תלויים במעשיך, אם אתה צדיק או רשע, אלא תלויים במזל. מהו מזל לפי מה שאנחנו אומרים עכשיו? כתוב "אין מזל לישראל"^א, והבעל שם טוב פירש^ב "אין מזל לישראל". האין הוא שרש הנשמה שלי, שם, במזל שלי, בשרש שלי, אני בוחר מה אני רוצה – בניסיון.

נאמר משהו חזק מאד: לרבי שלנו לא היו ילדים בגשמיות. כולנו ילדי ברוחניות, אבל בגשמיות לא היו לו ילדים. הוא רצה או לא רצה? קשה לומר שהוא לא רצה. ידוע שגם הרבנית עשתה טיפולים – נסעה רחוק לעשות טיפולים – ולא אסתייע מילתא. אבל באיזה מקום, הוא הדבר שאמרנו קודם, שהצדיק האמתי בשרש מאד גבוה, באין שלו, שהוא המזל שלו – הוא המזל של עצמו – בוחר, ועל כך נאמר "אשת חיל עטרת בעלה". המזל של כל יהודי הוא בעצם האשה שלו, ושם הוא בוחר בדיוק כל מה שהוא רוצה.

שמוצאים את פך השמן הטהור ואחר כך שמדליקים ממנו שמונה ימים. את נס השמן רק ה' יכול לעשות – מה אני יכול לעשות? לצאת לקרב. מי מעורר? האשה. יוצאים לקרב בגלל הנשים. היא – המין החלש – עומדת מאחורי כל האתערות דלתתא.

עלית הבחירה – "ועמך כלם צדיקים"

שוב, נחזור לענין, אמרנו שכתוב בחסידות שהצדיק בוחר כל מה שיהיה אתו בחיים – הן לטוב והן למוטב. זהו פלא. עלית האשה לקראת הגאולה – שביטויה הוא דגש-יתר על כח הבחירה החפשית של כולנו, זה גופא עלית האשה – מתבטאת בכך ש"ועמך כלם צדיקים"^{נח}, שיותר ויותר כל אחד פתאום מרגיש, צריך להרגיש, שהחיים שלי לא מוכתבים. כמו שה' אמר לאברהם אבינו "צא מאצטגנינות שלך"^{נט} – היית חושב ש"אברם אינו מוליד", יש לך גורל, אבל "אברהם מוליד". שם יש שינוי השם, אבל נאמר לו אחרי שיצא לקרב בכח עצמו – תלוי בך, אתה צריך לשנות את המזל שלך.

עלית האשה לקראת הגאולה מתבטאת בכך ש"ועמך כלם צדיקים" כל אחד פתאום מרגיש, צריך להרגיש, שהחיים שלי לא מוכתבים



הבחירה במזל – שרש הנשמה

נאמר עוד יותר לעומק: כעת אמרנו מלה חשובה – מזל. כתוב^ס שיש שלשה דברים שלא תלויים בזכות של אדם אלא רק במזל שלו – בני, חיי, מזוני. שלשת הדברים הגשמיים

ד. "לצביונם נבראו"

דמות כל נברא לצביונו-רצונו

מה שאמרנו עכשיו נשמע מאד חידוש – כתוב באיזה מקום? אם זה נכון – זה כתוב. אם זה לא כתוב – זה לא נכון. כתוב בסוף מעשה בראשית "ויכלו השמים והארץ וכל

נח ישעיה ס, כא.

נט רש"על בראשית טו, ה.

ס מו"ק כח, א; זהר ח"א קפא, א; ח"ב ו, א; תקו"ז (כה, ב).

סא שבת קנו, א.

סב בעש"ט עה"ת לך כו.

מאות פעמים בספרים הקדושים, ויש רק פעם אחת, אצל אחד מהאחרונים – בספר "חסד לאברהם"^ט – שכותב שלכאורה לא שייך לומר שהדבר נכון גם לגבי זכר ונקבה.

מגיעים לנקודה מאד עצמית – האם בחרתי להיות איש ואת בחרת להיות אשה, או שזה רק קביעה של ה'?" ה"חסד לאברהם" כותב שהנשמות בשרשן הן זכר או נקבה – יש נשמה שהיא זכר ויש נשמה שהיא נקבה – ולכן אין בנושא בחירה חפשית. אם את נשמה של נקבה – לא יעזור שתבחרי להיות זכר. אם אני נשמה של זכר – לא יעזור שאבחר להיות נקבה. כך הוא כותב, אבל הדבר לא מוסכם.

כתוב "גב' מעל גב' שמר וגב'הם עליהם"^{טז} – המקום בו כבר קבוע אם הנשמה היא זכר או נקבה אינו מקום של 'אין', 'אין מזל לישראל', אלא מקום של 'יש', בו כבר קבוע מין הנשמה. אבל יש "גב' מעל גב'", שרש עוד יותר גבוה, בו הנשמה היא אין – שם האדם בוחר גם אם הוא רוצה להיות איש או אשה, יש צד לכאן וצד לכאן.

אמרנו שעקרון הבחירה עכשיו בעליה לקראת הגאולה. איך הדבר מתבטא בחיצוניות? בדיוק במה שרואים היום לדאבוננו, תופעה שלילית מאד, שאנשים מתבלבלים לגבי המין שלהם – חושבים

צבאם"^{טז}. חז"ל דורשים^{טז} את המלה "צבאם" – מלה יפה, שיכולה לרמוז לצבא המכבים, צבא החשמונאים של חנוכה – "כ"צביונם", שכל דבר נברא לצביונו.

מהו צביון? צביון הוא הרצון שלו, הדמות שלו, היופי שהוא בוחר לעצמו. כך כתוב, שכל דבר שה' בורא – הוא בורא לצביונו. כשה' ברא חתולה הוא שאל אותה למעלה – 'את רוצה להיות חתולה (שהיא בדיוק כך וכך)?'. היא ענתה – 'כן!'. רק כאשר הנברא, היצור, בחר לעצמו את הדמות – הוא נברא.

בחירת כל אחד ואחד את צביונו-דמותו היא עוד סימן מובהק שהבחירה היא נשית, על פי כלל גדול בקבלה וחסידות ש"נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"^{טז} היינו זכר (צלם לשון זכר) ונקבה (דמות לשון נקבה)^{טז}. אדם כולל את שניהם, "ויקרא את שמם אדם"^{טז}, השם המשותף של האיש והאשה, וה' אומר "נעשה אדם בצלמנו [האיש] כדמותנו [האשה]". **חנוכה** היא **חנו-כה**^{טז}, כה לשון דמות, **כ** הדמיון. כתוב^{טז} שכל החג הזה הוא תיקון ה"כה", הדמות של האשה.

הבחירה האם אני זכר או נקבה

שוב, הדמות נקראת הצביון. כל אחד רוצה להיות בדיוק מה שהוא, עם כל התכונות. שאלו אותי לפני שירדתי לעולם הזה – 'אתה רוצה להיות עשיר או עני?'. אמרתי אחד מהשנים – וכך נבראתי, וכך לגבי כל דבר. הענין מובא

סג בראשית ב, א.

סד ר"ה יא, א; חולין ס, א.

סה בראשית א, כו.

סז זהר ח"ג לה, ב; ע"ח שכ"ה דרוש א (מ"ב).

סח בראשית ה, ב.

סח תקו"ז יג (כט, א), וראה טור או"ח סימן תרע ובכ"ד.

סט ראה מאור עינים מקץ ד"ה "תנו רבנן מאי חנוכה"; קדושת לוי דרושים לחנוכה ד"ה "בנוסח הברכה" ובריווי מקומות בספה"ק.

ע מעין ד נהר יא וזה לשון:

ודע כי הכל תלוי בבחירתו של אדם אם חלש ואם גבור, אם עשיר ואם עני, אם קצר ואם ארוך, אם מכוּעַר ואם נאה, אם בזוי ואם נכבד, ואם גס ואם חריף, אמנם זכר ונקבה חכם או טפש אינו תלוי בבחירתו, כי זכר ונקבה הוא דבר הכרחי כי נפש הזכר אי אפשר להתלבש בגוף הנקבה, וכן בהיפך כנזכר בזהר וילך, דכל רוחין דנפקין מלעילא כולו דכר ונוקבין נפקין ובתר מתפרשים וגו', ולא שייך בנפש לבחור ולהתלבש בזכר בעולם הזה כדי שיתלבש בנקבה בעולם הבא, כי נפש הזכר אי אפשר להתלבש בגוף הנקבה.

עא קהלת ה, ז.

הראשון. הינו מה שהוא זוכר מעת שהתחיל אצלו הזכרון. והיו שם זקנים ונערים. והיו מכבדים את הזקן הגדול שביניהם שיספר בתחלה. ענה ואמר: מה אספר לכם, "אני זוכר גם כשחתכו את התפוח מן הענף". ולא ידע שום אחד מה הוא אומר. אך היו שם חכמים, ואמרו. בודאי זאת היא מעשה ישנה מאד, וכבדו את השני שיספר:

ענה השני שלא היה זקן כמו הראשון: זאת היא מעשה ישנה?! [בלשון תמה] זאת המעשה אני זוכר גם כן, אבל אני זוכר גם כן "כשהיה הנר דולק". ענו ואמרו שם: זאת היא מעשה ישנה ביותר מהראשונה. והיה פלא אצלם שזה השני, שהוא יניק מהראשון, וזוכר מעשה ישנה יותר מהראשון. וכבדו את השלישי שיספר:

ענה ואמר השלישי, שהיה יניק יותר: אני זוכר גם כשהתחיל בנין הפרי, דהינו כשהתחיל להתרקם הפרי ענו ואמרו: זאת היא מעשה ישנה ביותר. ענה הרביעי, שהיה יניק עוד יותר: אני זוכר גם "כשהוליכו הגרעין לנטע הפרי". ענה החמישי, שהיה יניק עוד יותר: אני זוכר גם "החכמים, שהם היו חושבים וממציאים את הגרעין". ענה השישי וכו', שהוא זוכר גם "את הטעם של הפרי קדם שנכנס הטעם בתוך הפרי". ענה השביעי וכו', ואמר "שהוא זוכר גם את הריח של הפרי קדם שנכנס בפרי". ענה השמיני ואמר, שהוא זוכר גם "המראה של הפרי קדם שנמשכה על הפרי". ואני [הינו זה הבעטליר העור שמספר כל זה] הייתי אז תינוק לגמרי, והייתי גם כן שם. ועניתי ואמרתי להם: אני זוכר כל אלו המעשיות, ואני זוכר "לאו כלום!" [און איך גידענק גאר נישט] ענו ואמרו: זאת היא מעשה ישנה מאד, יותר מכולם! והיה חדוש גדול אצלם שהתינוק זוכר יותר מכולם.

בתוך כך בא נשר גדול ודפק על המגדל, ואמר להם: חדלו עוד מלהיות עניים! שובו אל האוצרות שלכם, והיו משתמשים באוצרות שלכם. ואמר להם שיצאו מן המגדל בדרך זקנותם, שכל מי שזקן יותר יצא תחלה, והוציא כולם מן המגדל. והוציא תחלה את התינוק הנ"ל, כי באמת הוא זקן יותר מכולם. וכן כל מי שהיה יניק יותר הוציא קדם. והזקן הגדול הוציא באחרונה. כי כל מי שהיה יניק יותר, היה זקן יותר כנ"ל. והזקן שבהם היה יניק יותר מכולם.

ואמר להם: [הנשר הגדול הנ"ל] אני אפרש לכם את המעשיות שספרו כל הנ"ל. כי זה שספר שהוא זוכר גם כשחתכו את התפוח מן הענף, הינו שהוא זוכר גם כשחתכו את טבורו. [הינו שגם את המעשה הזאת שנעשה עמו תכף בעת ההולדה, בעת שחתכו את טבורו, גם את זה הוא זוכר]. והשני שאמר שזוכר בשעה שהיה הנר דולק, הינו שהוא זוכר גם כשהיה בעבור, שהיה נר דולק על ראשו. וזה שאמר שזוכר גם בעת שהתחיל רקום הפרי, הינו שזוכר גם כשהתחיל להתרקם הגוף,

שאולי אני עכשיו יכול לבחור הפוך. צריך לדעת שאתה בחרת להיות איש ואת בחרת להיות אשה – וזה הכי טוב לך. בדרך כלל אומרים שכך ה' קבע ועליך לקבל את גזרת שמים, אך כעת מחדדים את הענין ומסבירים שכך אתה בעצמך בחרת, ואם כעת נדמה לך שאתה רוצה אחרת, 'מתחרט', אתה בעצם משקר לעצמך האמיתי. איפה בחרת? באין.

צדיקים זוכרים את האין

קודם אמרנו שרק צדיקים גדולים בוחרים כל מה שקורה אתם בחיים – יש סיפור של רבי נחמן, שמסתמא הרבה מכירים, מעשה מ-ז' בעטלרס (שבעת הקבצנים). בקבצן הראשון, העוור, יושבים כולם יחד וכל אחד מספר את הזכרון הראשון שלו.^{עב}

עב. ספורי מעשיות מעשה יג, ז'ל:

והתחילו ליכר החסדים שעשה עמם השם יתברך בהיותם ביער. והיו בוכים והיו מתגעגעים מאד: איך לוקחין לכאן את הבעטליר הראשון העוור, שהביא לנו לחם ביער? ותכף ומיד בתוך שהיו מתגעגעים מאד אחרי הבעטליר העוור, ענה ואמר: הנני! הנה באתי אצלכם על החתונה. ואני נותן לכם מתנה לדרשה [שקורין דרשה גישאנק]. שתהיו זקנים כמוני! כי בתחלה ברכתי אתכם בזה, ועכשיו אני נותן לכם זאת במתנה סמורה לדרשה: שתחיו חיים ארוכים כמוני. ואתם סבורים שאני עוור? אין אני עוור כלל. רק שכל זמן העולם כולו, אינו עולה אצלי כהרף עין. [ועל כן הוא נדמה כעוור, כי אין לו שום הסתכלות כלל על העולם, מאחר שכל זמן העולם אינו עולה אצלו כהרף עין. ועל כן אין שייך אצלו הסתכלות וראיה בזה העולם כלל] ואני זקן מאד, ועדיין אני יניק לגמרי, [הינו יונג] ולא התחלתי עדין לחיות כלל. ואף על פי כן אני זקן מאד. ולא אני בעצמי אומר זאת, רק שיש לי הסכמה על זה מהנשר הגדול. ואספר לכם מעשה [כל זה הוא דברי העור הנ"ל]:

כי פעם אחת הלכו אנשים בספינות הרבה על הים. ובא רוח סערה ושבר את הספינות, והאנשים נצלו. ובאו אל מגדל אחד. ועלו אל המגדל, ומצאו שם כל המאכלים ומשקאות ומלבושים, וכל מה שצריכים. והיה שם כל טוב וכל התענוגים שבעולם. ענו ואמרו, שכל אחד יספר מעשה ישנה מה שהוא זוכר מזכרון

אחד זוכר שהיה מראה, משהו רוחני, לפני ירידת הנשמה שלו לעולם. כל אחד אומר

יותר ויותר לזכור את ה"אין מזל לישראל".
מזל" (אני מזל) שוה מנחם,
"מנחם שמו"ד. "אין מזל
 לישראל" היינו יש 'משיח
 לישראל'.

ה. שמונה בחירות בחנוכה חכם או טפש? צדיק או רשע?

נחזור: כל נר כאן, כל יום בחנוכה – שמונה ימים – הוא בחירה אחת בין שני הפכים. אמרנו שיש ספר אחד, ה"חסד לאברהם", שכותב שלא בוחרים אם להיות איש או אשה, אבל בכל המקומות לא משמע כך, אלא שגם זו בחירה שלי לכתחילה – "לכתחילה אריבער". אחד שרוצה להיות איש – בסדר, תהיה איש. אחת שרוצה להיות אשה – שמבינה שזה יותר טוב – קדימה, "לכתחילה אריבער".

באותו ספר הוא כותב^ע שיש עוד משהו שלכאורה לא כמו עשיר ועני – תבחר לעצמך מה אתה רוצה להיות, "לצביונם", "ויכלו שמים וארץ וכל צבאם" – הבחירה אם להיות חכם או טפש. הוא אומר שלא יתכן שמישהו ירצה להיות טפש, אבל לא משמע כך בשאר המקומות. גם זו בחירה – יש אחד שבוחר להיות חכם ויש אחד שבוחר להיות טפש.

**יש אחד שבוחר
 להיות צדיק ויש
 אחד שבוחר
 להיות רשע.
 היתכן? מישהו
 ירצה – שמה,
 למעלה, בשרש –
 להיות רשע?! לא
 שהוא רוצה להיות
 ממש רשע, לגמור
 את החיים שלו
 רשע, אלא שהוא
 רוצה להוולד עם
 תכונות וטבע של
 רשע כדי להתגבר,
 להלחם עם היצר
 ולעשות אתכפיה**



משהו אחר, עד שמגיעים לבעטלער העוור – במובן זה שכל העולם הזה לא תופס אצלו מקום, ולכן הוא לא רואה אותו – שאומר שזוכר שהיה "לא כלום", דהיינו שהיה "אין". כולם התפלאו, שאתה באמת זוכר יותר טוב מכולם. כל אחד זוכר משהו אחר, משהו רוחני מאד^ע, אבל להיות רוחני ולהיות אין אלה שני דברים שונים, צווי דינים – והוא אומר שזוכר שהיה "אין".

על אותו צדיק שזוכר שהיה אין אפשר לומר שבמודע הוא בוחר את כל עתידו, אבל באמת "אין מזל לישראל" – לכל יהודי יש את השרש הזה, רק שלא במודע אצלו, לא זוכר שהיה אין כמו אותו בעטלער. עכשיו, לקראת הגאולה, עלינו

דהינו בעת יצירת הולד. וזה שזוכר בעת שהיו מוליכים הגרעין לנטע הפרי, הינו שזוכר גם כשנמשכה הטפה בעת הזווג. וזה שזוכר את החכמים שהיו ממצייאם את הגרעין, הינו שזוכר גם כשהיה הטפה עדין במח. [כי המחין ממצייאם את הטפה]. וזה שזוכר את הטעם הינו הנפש. והריח הינו הרוח. והמראה הינו הנשמה. והתינוק אמר שזוכר לאו כלום, כי הוא למעלה מן הכל, וזוכר אפלו מה שהוא קדם מנפש רוח נשמה, שהוא בחינת "אין". עג. מפורטות ש 9 מדרגות – זכרון חיתוך התפוח מהענף (חיתוך הטבור), זכרון הנר הדולק (העיבור), זכרון ריקום הפרי (יצירת הולד), זכרון הולכת הגרעין לנטע הפרי (הזיווג), זכרון החכמים שהיו ממצייאם את הגרעין (הטפה במח), זכרון הטעם (הנפש), זכרון הריח (הרוח), זכרון המראה (הנשמה) וזכרון לאו-כלום (האין) – ונתבאר בארוכה במ"א.

עד סנהדרין צח, ב.

עה במקור הנ"ל, ומרחיב שם בהמשך.

– לא שהוא רוצה להיות ממש רשע, לגמור את החיים שלו רשע, אלא שהוא רוצה להוולד עם תכונות וטבע של רשע כדי להתגבר, להלחם עם היצר ולעשות אתכפיה (בלשון התניא). מי שמתגבר על הטבע הראשון שלו – שנולד במזל להיות רשע (כמו שמסופר במדרש¹⁷) גם על משה רבינו!), והרי כאן "אין מזל לישראל", המזל האמתי שאינו נתון גם לטבע, ובחר בו ורצה אותו באמת בשביל להתגבר עליו – נעשה בעל תשובה, ו"במקום שבעלי תשובה

וע"כ הוא בוחר להיות רשע כדי שיכריח המזל לכבוד שמים, ומ"מ הוא רוצה להיות עשיר כי הוא מתיירא מן העוני כמו שאמרנו למעלה, והקב"ה מוסרו ליד מזל הרשע והעושר ומתרה בו, שאע"פ שבחר להיות רשע הרשות בידו להיות צדיק ועל זה הוא בוטח להיות שולט במזל. הרי זה אם לא ישתדל בכל יכלתו להיות תמיד צדיק אלא יניח עצמו להתנהג כפי טבעו הרי זה יהיה רשע גמור ועשיר, וזהו רשע וטוב לו, ויענש לעולם הבא לא כל כך עונש חמור כמו אותו שבחר להיות צדיק והרשיע, ואם הוא משתדל בכל יכלתו בכל יום ויכבוש את יצרו ויכריח את טבעו יהיה צדיק גמור וישוב להיות צדיק וטוב לו ויהא שכרו לעולם הבא כפול ומכופל על הצדיק הראשון.

ויש שאינו חפץ להיות עשיר אלא עני ורשע כמו שאמרנו למעלה וזהו רשע ורע לו, ואם יצדק עצמו יהיה צדיק ורע לו ושכרו כפול ומכופל על כולם. ולזה קוראים חכמי האמת "צדיק תלאה" כי יש לו טורח מצד טבעו ומצד עניותו. ויש שהוא חפץ להיות רשע לא עני ולא עשיר וכמו שאמרנו בצדיק.

ויש שהוא חפץ להיות תחלת ימיו עשיר וסוף ימיו עני או בהפך לכל צד מהדרכים שחלטים.

וכל אלו חפצם וכוונתם לכבוד השם ית' הה"ד (משלי טז ד) כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה, ר"ל כל נברא רצונו לכבוד ולקלם ליוצרו ואפילו הרשע, כי לא בחר להיות רשע כדי להכעיס בוראו אלא כדי שיכריח יצרו וטבעו וישוב להיות צדיק בהכרח, ופעל ר"ל נברא, כי פעל הוא ברא. נמצא שכולם מכוונים מתחלה לגמול לנפשם טובה הה"ד ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי כל גמוליו, וע"כ אמר ברכי נפשי, כי הנפש מרגשת בזה כי גמולה לברך את ה'.

עז מובא בתפא"ר סוף קידושין. ראה שו"ת מהרש"ם ח"ג סימן רנן; אור פני משה (לר"מ מפשעווארסק) ריש פרשת חקת (הובא בבעש"ט ע"ה) ריש פרשת קרח ובמקור מים חיים (שם); שיעורי ד' אדר ע"ה, עיי"ש.

אפילו יותר מזה – כתוב בפירוש – יש אחד שבוחר להיות צדיק ויש אחד שבוחר להיות רשע. היתכן? משהו ירצה – שמה, למעלה, בשרש – להיות רשע? איך יכול להיות שמישהו, בעודו קשור לאין האלוהי, יבחר לעצמו להיות רשע? בספרים מסבירים¹⁸

עו ראה באורך תורת המנחה (לרבי יעקב סקילי) דרשה סד, ח"ל:

וכשהנפש השכלית משתלחת לבוא להתקשר בחומר, שואלים לה שתבחר לה הדרך שתחפץ ותצוה בו דכתיב (בראשית א) וכל צבאם, ודרשו ר"ל לצביונם נבראו, פירוש לרצונם ולדעתם. יש מהם שבחר להיות צדיק ועשיר כדי שיוכל לעמוד בצדקו דכתיב (משלי ל ט) ופן אורש וגנבתי, ושיעשה רצון קונו בעושר ההוא, והקב"ה מוסרו למזל העושר והצדק להנהיגו באלו הדרכים ומזהירו שישמור עצמו מלחטוא, שאע"פ שנמסר למזל מ"מ רשות ביד האדם להכריח המזל יותר ממה שיש רשות וכח במזל להכריחו, ועל זאת ההתראה הוא בא לעולם דכתיב (דברים ל טו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע, אתן לפניך לא נאמר אלא נתתי כבר.

הרי זה האיש במעט התעוררות שיתעורר יהיה צדיק גמור שהמזל מצוה עליו להכין אותו ולסעדו, ונמצא שהוא צדיק וטוב לו. וקראו חכמי האומות לזה הצדיק "צדיק מנוחה" כלומר שאין לו טורח להדריך עצמו בדרכי הצדק וגם יש לו עושר. ואם יטה אשורו מיני דרך לא יאבד ממנו העושר ההוא כי הוא משתדל להוסיף הון והמזל עוזרו, אבל יענש לעולם הבא עונש גדול כפול שהרי כל מה ששאלו עיניו נתנו לו וברצונו חטא בלי הכרח נמצא רשע וטוב לו, ואם ילך בדרך הישר זה צדיק וטוב לו.

ויש שאינו חפץ להיות עשיר אלא צדיק ועני, כי אם יהיה עשיר שמא העושר יסיתנו לכפור ביוצרו דכתיב (משלי ל ט) פן אשבע וכחשתי ואמרתי וגו', זה האיש מוסרים אותו למזל הצדק והעוני ויתרו בו כמו שהתרו בראשון, הרי זה אם יהיה צדיק גמור יהיה שכרו לעולם הבא מרובה על הראשון ואם יחטא יהיה עונשו קל מן הראשון, וזה דין צדיק ורע לו.

ויש שאינו חפץ להיות לא עני ולא עשיר מפני הטעמים שאמר שלמה הע"ה אלא בינוני, ומוסרין אותו למזל הצדק והאמת והוא הקו השווה ושכרו וענשו לעולם הבא ממוצע בין שני הצדיקים הנזכרים העני והעשיר.

ויש שאינו חפץ להיות צדיק אלא רשע, כי הרוצה להיות צדיק ונמסר למזל הצדק אין לו כ"כ שבח כי זה עובד השם ית' מצד הטבע לא מצד ההכרח, וכבוד השם כשאדם מכריח את טבעו לעבודתו ובזה מתרבה כבודו,

החופה כאשר הכלה מקיפה את החתן שבע פעמים^ט. כנראה שכל סיבוב שהיא עושה, כל הקפה שהיא עושה, היא בוחרת לו בדיוק מה שהיא רוצה – שבע בחירות. יש מושג שמכוונים שבע מתנות טובות. לפי ספר יצירה^פ יש "שבע תמורות" – כל תמורה היא דבר והיפוכו.

תמורת חכמה אולת

הראשונה היא "תמורת חכמה אולת", כמו חכם-טפש. בספר קהלת שיש הרבה השוואות בין חכם וטפש המושגים הם חכם וכסיל – "ילד מסכן וחכם" (יצר הטוב) לעומת "מלך זקן וכסיל" (יצר הרע)^{פג}.

תמורת עושר עוני

התמורה השניה – "תמורת עושר עוני", כמו שכתוב בפירוש, תבחר אם אתה רוצה להיות עני או עשיר. למה שמישהו יבחר להיות עני? עומדים באין, רואים את האמת לאמתו, ולמה שם מישהו ירצה להיות עני ולא עשיר בגשמיים? דרך אגב, הרבי רצה שכולם יהיו עשירים^{פד} – הוא עוזר לנו לבחור שנהיה עשירים, תלוי בנו (פעם הוא פנה לחסידים בהתועדות ואמר שכל מי שרוצה להיות עשיר שירים את היד...), אבל מישהו יכול להבין – כמו שכתוב בתורה^{פז} – שנסיון העושר יותר

עט ראה יין משמח ח"ה שער שני בתורה "שבע מתנות החופה".

פ פ"ד מ"ג.

פא קהלת ד, יג. וראה נדרים לב, ב.

פב ראה שיחת חג הפורים תשט"ו סעיף יט (תורת מנחם התועדויות ח"ג עמ' 318).

פג פירוש האלשיך משלי ל, ח; מלבי"ם דברים ו, י; לקו"ש

עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם^{עח}. אם כן, הוא נעשה יותר טוב ממי שבחר להיות צדיק. זו דוגמה קיצונית לכך שכל דבר אדם בוחר.

יש מי שבוחר להיות רשע, ויש מי שבוחר להיות יהודי פשוט – הוא אומר שאינו רוצה להיות חכם. אומרים לו: 'יש לך הזדמנות, רק תבחר להיות גאון – יתנו לך! מה שאתה רוצה הוא מה שיהיה!'. יש אחד שאומר – 'אני לא רוצה להיות גאון, אני רוצה להיות טפש'. מה הכוונה? לא ממש טפש, אלא להיות יהודי פשוט של הבעש"ט. בבקשה, מה שאתה רוצה. יש יכולת לנצל כל בחירה, גם שלילית-לכאורה, לטובה – עד כדי כך שתהיה לכתחילה (הבעל שם בעצמו התמסר לכמה וכמה 'יהודים פשוטים' ולימד אותם וכו' עד שנעשו גאונים בתורה באמת, כנראה יותר גאונים מאלו שנולדו עם תכונת גאונות). ככה מוסבר, וככה אצל כל אחד – גם לפני שנולד, וגם תוך כדי שנולד – אותו מזל, ה"אין מזל לישראל", ה"מנחם שמו", שהוא מלך המשיח, פועל ועובד למעלה.

שבע תמורות

אם כן, רק נסיים בכך:

כל יום בחנוכה הוא בחירה אחרת. צריך איזה מקור בתורה לקיומם של זוגות מושגים – שלכאורה אחד חיובי ואחד שלילי – שאפשר לבחור ביניהם, 'תבחר מה שאתה רוצה'. הדבר הכי דומה נמצא בספר יצירה, שהוא גם כוונה שיש מכוונים תחת

עח ברכות לד, ב.

- בסדר, זה מה שיהיה. מי שרץ והפסיד (ה'מנהיג' של חוש ההילוך והריצה הוא רגל שמאל, הוד, המדה-התמורה החמישית, עליו נאמר "הודי נהפך עלי למשחית"⁹⁸) - פשוט לא רצה. הוא רק חשב שהוא רצה. אמרנו קודם שיש אנשים שחושבים שהם המין השני - הם לא רוצים באמת, למעלה הם לא רצו ככה. אם היה רוצה באמת להיות ראש ממשלה היה מצליח - זו תכונת "איש מצליח"⁹⁹, יוסף שקוראים עליו בפרשה. מי שהפסיד, אם הוא היה באמת רוצה - היה משיג את הדבר שרצה. אם לא רוצה באמת - לא יהיה. זו התמורה החמישית.

תמורת שלום מלחמה

אחר כך יש תמורה של שלום ומלחמה, שהם גם צדיק ורשע. בעמוד הראשון של ספר התניא כתוב "צדיק ורשע לא קאמר"¹⁰⁰ - מה הכוונה? לא גוזרים עליך אם תהיה צדיק או רשע. כאן אמרנו שכתוב בפירוש ש"לצביונם נבראו", לרצונם, כולל גם צדיק ורשע. זו דוגמה מובהקת שהצדיק ורשע לא ביסוד הידיעה של מעשה בראשית, של העולם, לא "הכל צפוי" - כי מצד "הכל צפוי" "צדיק ורשע לא קאמר" - אבל מצד "הרשות נתונה" זהו עיקר "הרשות נתונה", הרשות נתונה להיות צדיק או רשע. הרשות מתחילה מהבחירה של כל אחד ואחת - אני ואתה ואת - בשרש,

קשה מנסיון העוני, לכן הוא מעדיף להיות עני. הוא אומר - 'אני לא צריך את כל הנסיונות של העשיר, אני אסתדר, ה' יעזור'. איפה "תמורת עושר עוני"? זו התמורה השניה. התמורות הן לפי הספירות - הראשונה (חכמה-אולת) כנגד החסד, והשניה (עושר-עוני) כנגד הגבורה. הולך גם כנגד ימי בראשית, יום ראשון, יום שני וכו'.

תמורת זרע שממה

התמורת השלישית היא "תמורת זרע שממה" - ילדים, כפי שאמרנו קודם. אתה רוצה להיות עם הרבה ילדים או לא?

תמורת חיים מות

אחר כך "תמורת חיים מות" - אתה רוצה להיות חי, חיים נצחיים (ביטוי שהרבי מאד אהב, תכונת הנצח), כמו השמש והירח שנבראו ביום רביעי והם "קיימים באיש"¹⁰¹ (קיימים לעד בעצמם, בניגוד לדברים שרק "קיימים במין", כמו כל צבא הארץ), או ההיפך? חיים כוללים גם בריאות - אתה רוצה להיות בריא או חולה? יש משהו שבוחר להיות חולה! הדברים אמורים גם בגוף וגם בנפש.

תמורת ממשלה שעבוד

התמורה החמישית היא "תמורת ממשלה שעבוד" - אתה רוצה להיות ראש ממשלה או... עוד מעט יש הזדמנות... מי שרוצה

אתה רוצה להיות
ראש ממשלה
אולי? עוד מעט
יש הזדמנות... מי
שרוצה - בסדר,
זה מה שיהיה. מי
שרץ והפסיד -
פשוט לא רצה.
הוא רק חשב
שהוא רצה



98 דניאלי, ח.
99 בראשית טל, ב.
100 נדה טז, ב.

ח"ב הוספות לפרשת נצבים.
פד לפי ישעיה מ, כו. ראה מו"נ ח"ב פ"ה; לקו"ש ח"ה עמ' 97
הערה 19.

יפי. אחד הדברים ששואלים לפני שהנשמה יורדת לעולם – אתה רוצה להיות יפה או רוצה להיות מכוער? כתוב³³ שיש דברים מכוערים בעולם הזה שבעיני עצמם הכי יפים לעצמם – למה? כי זה מה שהם בחרו להיות, "תמורת חן כיעור".

בחירה במתנות

את כל מה שלומדים עכשיו צריכים לדעת – אם יש פה בנות שתהיינה כלות, וגם כל מי שצופה בחופה יכול לכוון. על פי פשט, כשהכלה סובבת את החתן שבע פעמים, היא ממשיכה ובוחרת את הצד הטוב:

חכמת חיים; הרבה עושר;
הרבה בנים; הרבה חיים
טובים בבריאות; ממשלה;
שלום בית. מהי בחירה של
שלום או מלחמה בתוך
הבית? יש צדיקים – צדיק
זכר או צדיקה נקבה, בשני
הכיוונים – שבחרו שכן הזוג
יהיה מי שקשה להסתדר אתו
אבל יסבלו אותו, איזה תיקון
נשמה שבחרו. אכן, אנחנו
לא רוצים ככה, לכן בסיבוב
הששי מבקשים שלום; וחן
– בסיבוב השביעי מבקשים
שכל אחד תמיד ימצא חן

בעיני השני, גם בחיצוניות "לא כחל ולא שרק ולא פרכוס ויעלת חן"³⁴, הכלה הנאה והחסודה באמת עם הרבה חן, וגם האיש, כמו שיוסף הצדיק ודוד המלך מוצאים חן

אפילו אם רוצה להיות רשע לשם שמים, להתגבר ולהיות בעל תשובה. בלשון ספר יצירה הבחירה בין צדיק לרשע היא "תמורת שלום מלחמה". מי שבחר להיות צדיק בוחר חיים שלווים, הוא לא רוצה להלחם, הוא לא רוצה יצר הרע חזק שהוא יצטרך להלחם בו כל חייו, כמו הבינוני של התניא³⁵.

גם הקב"ה בשירת הים נקרא "הוי איש מלחמה הוי שמו"³⁶ – לעתים ה' בוחר להיות איש מלחמה, רוצה להלחם, ולעתים הוא בוחר שלום, "שמו" הוא שלום³⁷. מי בשרש

בחר להיות איש מלחמה? דוד המלך, דוד מלכא משיחא. בגלל היותו איש מלחמה, וידידו דמים מלאו, לא זכה לבנות את בית המקדש. בנו, שלמה המלך, בנה את בית המקדש כי היה איש שלום³⁸. שניהם בחרו, הם מאותם צדיקים שבוחרים בדיוק מה שהם רוצים – דוד בחר להיות איש מלחמה ושלמה בנו בחר להיות איש שלום.

"תמורת שלום מלחמה" היא בספירת היסוד בקבלה, יום ששי של מעשה בראשית, היום בו נברא האדם.

מהי בחירה של
שלום או מלחמה
בתוך הבית? יש
צדיקים – צדיק
זכר או צדיקה
נקבה, בשני
הכיוונים – שבחרו
שכן הזוג יהיה מי
שקשה להסתדר
אתו אבל יסבלו
אותו, איזה תיקון
נשמה שבחרו



תמורת חן כיעור

התמורה האחרונה היא "תמורת חן כיעור". כתוב בפירוש בספרים³⁹ ש"צבאם" – צביונם גם לשון דמות, גם לשון רצון וגם לשון

פח ראה תניא פל"ה.

פט שמות טו, ג.

צ ראה שבת י, ב.

צא שמואל-ב פ"י; דהי"א פכ"ב.

צב ראה מזרחי וגור אריה על בראשית א, כה.

צג ראה גו"א שבהערה הקודמת.

צד כתובות יז, א.

זהו חג הבנות: אין יותר חג – יותר חגיגה ויותר שמחה – מכך שאני בוחר להיות הבוחר. שוב, יש לנו כח של בחירה – שאין לגוי –

לבחור להיות בוחר. זו בעצם הבחירה להיות הגיבורות של חנוכה ופורים, החגים ששניהם בחינת נוקבא – שני החגים מדרבנן. בפורים רואים את בחינת הנוקבא במגלת אסתר ובחנוכה בנשים שהזכרנו קודם, וגם ברמז החשוב ש**חנוכה** היינו **חנו-כה**, תיקון החן ותיקון הדמות-הצביון. אף על פי שיש גם חן אצל איש, אבל עיקר החן הוא אצל האשה – "אשת חן תתמך כבוד"^{צו} – וזהו תיקון הדמות, ה"כה". "כה אמר הוי'" היינו נבואת שאר הנביאים^{צז}, מה שלעתידי לבוא ה' ישפוך עלינו את רוחו "ונבאו בניכם ובנותיכם"^{צח}, תיקון הצביון.

אפשר לצאת מכאן ולומר 'חבל שאני לא בת', אבל כנראה ככה בחרתי למעלה. בכל אופן, לכל אחת שבחירה להיות בת, יש – ביטוי שהרבי הכי אהב – 'הזדמנות פז' להביא את הגאולה מכח הבחירה. שוב, בחירה כמו שהיתה בחנוכה – שהאשה עוררה את הבנים. כל הנצחון, שכתוב "איהו

גם בגשמיות^{צה}. אבל יש גם בצד השלילי אתהפכא, יש גם בו איזה "לכתחילה אריבער" עבור מי שבוחר בו – וכולנו בוחרים.

הבחירה השמינית – איש או אשה – הבחירה לבחור

אם כן, יש פה שבע בחירות – מה הנר השמיני? את כל הניגודים אפשר למצוא בתוך התמורות האלה שאמרנו בספר יצירה, אבל דבר אחד חוזר לאותו ספר – "חסד לאברהם" – שאומר שבשרש היש כבר קבוע אם אתה איש או אשה. אמרנו שבשרש של האין האמתי, ה"גבה מעל גבה", לא קבוע – הבחירה הזו היא השמינית, "זאת חנוכה", היום.

מה היא בחירה זו יותר בעומק? אפשר לומר שלהיות איש היינו להיות משפיע ולהיות אשה היינו להיות מקבל. אבל לפי הווארט שאמרנו הערב, שלהיות איש היינו ללכת עם הידיעה של ה', שהדגש בחיים הוא על "הכל צפוי", ולהיות אשה פירושו של דבר שהדגש של החיים הוא "הרשות נתונה", עצם הבחירה החפשית –

לבחור לבחור היינו לבחור להיות אשה, לבחור שאני רוצה להיות תמיד עם בחירה חפשית לקביעת המציאות, שיהיה "זכו 'אחישנה'".

לפי הווארט
שאמרנו הערב,
שלהיות איש היינו
ללכת עם הידיעה
של ה', שהדגש
בחיים הוא על
"הכל צפוי",
ולהיות אשה
פירושו של דבר
שהדגש של החיים
הוא "הרשות
נתונה", עצם
הבחירה החפשית
– לבחור לבחור
היינו לבחור להיות
אשה, זהו חג
הבנות: אין יותר
חג – יותר שמחה –
מכך שאני בוחר
להיות הבוחר



צו משלי יא, טז.
צז רש"י במדבר ל, ב.
צח יואל ג, א.

צה ראה בראשית רבה כט, ד.

שה' יעזור לנו שמהחג הזה, מהשלמות של שמונה ימים והנרות האלה, "הנרות הללו", נגיע תיכף ומיד ממש לגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו ובא לציון גואל. שיהיה המשך חנוכה שמח ושהאור הזה יאיר לנו כל השנה כולה.

בנצח^{צט} – נצחון לכאורה הוא גברי – בא מכח המין החלש, שחולשת על המציאות כולה. שהקב"ה יעזור לנו, לכבוד חג הבנות – שנבחר לבחור.

צט ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

בקיצור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- חינוך יהודי הוא לתת לכל ילד וילדה השראה של חן אלקי – חן התלוי (גם ובעיקר) במסירות נפש.
- המין החלש – האשה – חולש בסופו של דבר על כל המציאות ומעורר את נסי הנצחון.
- תורה שבכתב, הזכרית, היא חכמה אלקית, ותורה שבעל פה, הנשית, היא דעת ותבונה מפי ה'.
- יהודי מצטיין בבחירה חפשית בכל רגע בחיים.
- פרדוקס הידיעה והבחירה, "הכל צפוי והרשות נתונה", הוא שני מובני הדעת – ידיעה (עטרא דחסדים, הדעת הגברית) ובחירה (עטרא דגבורות, הדעת הנשית).
- האיש (שעיקרו ידיעה) מתחתן 'עם בת גילו' והאשה (שעיקרה בחירה) מתחתנת 'עם בחיר לבה'.
- עלית האשה לקראת הגאולה היא עלית הבחירה – "זכו – 'אחישנה'" בנטילת מפתח הגאולה לדינו.
- ב"על הנסים" (התפלה הנשית) מודגש רק נס הנצחון התלוי בבחירתנו להלחם ובגמרא (התורה הגברית) רק נס פך השמן השמימי.
- כל אחד ואחת בחרו אם להיות זכר ונקבה – בחירה אחרת בעולם הזה היא התכחשות לבחירה האמתית של עצמם, כפי שראו את טובתם האמתית.
- לקראת הגאולה "ועמך כלם צדיקים" – על כל אחד לזכור את ה'אין' ולהרגיש שיש לו בחירה בכל.
- כל בחירה היא לכתחילה – כל דבר אפשר לנצל/להפוך לטוב.
- שבע התמורות בספר יצירה כוללות את כל הבחירות בעולם. הבחירה השמינית – האם להיות איש או אשה – היא בעצם הבחירה לבחור.

"ויגש אליו יהודה"

אור החיים ויגש

התקרבות יהודה ויוסף

האזה"ח מדייק "למה הוצרך לומר 'ויגש' אחר שקרוב אליו היה ומדבר עמו עד עתה... עוד לא היה צריך לומר תיבת 'אליו'". בפשט הוא מסביר שיוסף היה מוקף שרים ויועצים, כדרך המלכים, ויהודה עמד עד כה "חוץ לעגול" ודבר משם, אך כעת נגש "לפני ממחיצתו" לדבר אל יוסף לבדו כדי שלא יתחייב מיתה כ"נוצח למלך"^א (שדינו רק בפרסום לזולת, בסוד הנצח היוצא "לבר מגופא"^ב) וכדי שיועצי יוסף לא יטו את לבבו מהיושר והחסד של "לב מלך ביד הוי"^ג. בדרש המלים "ויגש אליו" הוא מוסיף ש"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם"^ד, ולזה נתחכם יהודה להטות לב יוסף עליו לרחמים, והקריב דעתו ורצונו אליו לאהבו ולחבבו כדי שתתקרב דעתו של יוסף אליו לקבל דבריו ופיוסו" (אף שהדבר הוא היפוך יחסם הטבעי של בני יעקב לעובדי עבודה זרה) וכן שיהודה הבין שהגזרה אינה מה"א אלא בבחירת יוסף ולכן נגש "אליו" להשפיע על בחירתו-שלו. ועוד, "ויגש אליו" היינו 'לשיטתו' של יוסף, בניגוד לדברי יהודה הראשונים "הננו עבדים".

בעומק, בהתקרבותו רמז יהודה ליוסף שגם הוא מלך כמותו, כדרשת^ה הפסוק "כי הנה

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעד. כ"ט כסלו תש"פ – כפ"ח.

א ע"ז, ב.

ב זהר ח"א כא, ב.

ג משלי כא, א.

ד שם כז, יט.

ה כהסבר האזה"ח לפסוק הקודם (בראשית מד, יז).

ו בראשית מד, טז.

ז בראשית רבה צג, ב.

המלכים נועדו" על המפגש ביניהם, ואדרבא – עיקר המלוכה שייך לו ו"עץ יהודה" עולה על "עץ אפרים" (כפי שקוראים בהפסרת ויגש^ט, וכדברי האזה"ח על "בי אדני", כדלקמן). אכן, אין כאן רק העלאת יהודה לדרגת יוסף המלך, אלא גם העלאת יוסף – הנדמה ליהודה כגוי עובד עבודה זרה – וקירובו לדרגת יהודה היהודי. החשש מהטית היועצים את לב המלך (לשלילה) לא מתקיים ביחס לנשמות ישראל, עליהן נאמר "במי נמלך? בנשמותיהן של צדיקים", משום שנשמות ישראל הן "חלק אלוה ממעל ממש"^י וודאי לא יטו את לב מלכו של עולם (ואדרבא, הן ה"ביד הוי"^י ביחס ללבו של "מלך מלכי המלכים", וד"ל). מכאן גם התייחסות יהודה לגזירה כגזירת יוסף, ולא כגזירה מאת ה', וגישתו להשפיע על בחירת יוסף (פירוש הנראה במבט ראשון הפוך ל"לב מלך ביד הוי") – הבחירה החפשית האמתית קיימת רק בנשמות ישראל (בהיותן 'יועציו' של הקב"ה, כנ"ל). אם כן, מתגלה כי ההיתר לאהוב ולחבב באמת מלך גוי כדי להטות אל לבו לרחמים מתבסס על כך שאם יזכה יתגלה הניצוץ האלקי האמתי שבאותו מלך, כפי שהתגלה כאן – "אני יוסף, העוד אבי חי!" כלומר, שבעומקא דעומקא כל גוי עובד ע"ז – ובוודאי מלך – הוא ספק יהודי, ספק יוסף הצדיק (וזהו יסוד 'המהפכה הרביעית'^{יב}).

ח תהלים מח, ה.

ט יחזקאל לז, טו ואילך.

י בראשית רבה ח, ז.

יא תניא פ"ב.

יב כמבואר משיעור כ"ד טבת ע"ה ואילך.

תורה ותפלה

"בי אדני"

את פתיחת דברי יהודה, "בי אדני", מסביר בעל אוה"ח כמכוונים לשלשה דברים: לומר כי "בי נוגע הדבר" (שהרי "עבדך ערב את הנער"^ט), כהודאה מרומזת ש"אני גנבתי הגביע והנחתיו באמתחת בנימין" וכרמז כי "בי תלוי כינוי תיבת 'אדני', כי הוא המלך" (ועבודתו לפני יוסף – הנדמה לו כמלך גוי – היא "לפי שעה, אבל אין הדבר עומד כן, כי יהודה הוא המלך וכסאו יכון עולם"; וגם אליבא דאמת, המלכות – לה שייך שם א-דני – שייכת בעצם ליהודה, בעוד מלכות יוסף היא מעטרת ז"א בלבד, וד"ל). שלשת הדברים הם כנגד הכנעה (כניסת יהודה בשעבוד לערוב את בנימין האשם), הבדלה (הודאתו בעצמו כדי לנקות את בנימין המכחיש ולהבדיל ביניהם) והמתקה (גילוי מלכות יהודה).

שלשת הפירושים באים מהמודע של יהודה (בו מתחוללת עבודת הכנעה-הבדלה-המתקה, בסוד "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"^כ) ואחריהם מוסיף האוה"ח פירוש רביעי (בסוד "אל הארץ אשר אראך"), מהלא-מודע בו יודע יהודה כי העומד לפניו הוא יוסף אחיו: "בי אדוני", פירוש באמצעות השגת זה, כי הוא הסובב ליוסף אדנות שאמר 'לכו ונמכרנו לישמעאלים' שזמה נתגלגל הדבר והשיג יוסף האדנות על יוסף – ש"מבית הסורים יצא למלך"^{כט} – להיות אסיר-תודה ליהודה שסובב לו את המלכות, ובהיות שהסבה גדולה מהמסובב מלכות יהודה עולה על מלכות יוסף, עד ל"עבדי דוד נשיא להם לעולם" (כנ"ל מהפסטר ויגש).

התגלות יוסף לאחיו, "אני יוסף"^י, היא מעין (והכנה ל) התגלות ה' לישראל במתן תורה,^י "אנכי הוי' אלהיך"^{יט}. אם כן, גישת יהודה ליוסף היא בסוד "ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים"^{יט}, לפני מכל המחיצות. במתן תורה כחו ומסירות נפשו של יהודה לגשת לפני ולפנים נכנסו במשה, משבט לוי, בסוד "ועבד ה' הוי' הוא"^י – "ועבד" היינו חבור **לוי-יהודה** (הבן ג-הובן ד-ה, סוד "מגיד דבריו ליעקב"^י). אכן, בעוד יוסף עיקרו תורה^ט – המתגלה למשה מלמעלה – ענין יהודה הוא תפלה (שעל כן נדרשת הגשת יהודה אל יוסף כסמיכת גאולה לתפלה^כ), וגישתו לדבר ליוסף לבדו היא סוד תפלת לחש^{כז}, באזני מלכו של עולם בלבד, "א-דני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך"^{כז}. והנה, מלות המפתח לענין, "**באזני אדני**"^{כז}, עולות "**הקל**"^{כד}, קול תפלה^כ החסר ("רק שפתי נעות וקולה לא ישמע"^כ) העולה מתוך הרגשת החסרון מלמטה למעלה להכנס באזני ה' בלבד.

יג בראשית מה, ג.

יד ראה פנים יפות בראשית מה, ד-ה והנסמן שם.

טו שמות כ, ב. "**אני יוסף**" "**אנכי הוי' אלהיך**" עולה יה פעמים **הוי'**, בסוד "ביה הוי' צור עולמים" (ישעיה כו, ד), "הצר צורה בתוך תורה" (מגלה יד, א), עצמות בגוף הצדיק-אמת (ראה שיחת אחש"פ תש"ו וביאורה במאמר "וצדיק יסוד עולם" בספר לב לדעת).

טז שמות כ, יח (וראה לקו"מ קטו).

יז במדבר יח, כג (וראה משך חכמה עה"פ שרומז למשה).

יח עפ"י תהלים קמז, יט.

יט ראה אוה"ת ריש פרשתנו (ובכ"ד).

כ זהר ריש פרשתנו (רה, ב).

כא **תפלת לחש** = ח"פ **יוסף** = ו"פ **יצחק** = מח פעמים **הוי'**.

כב תהלים נא, יז.

כג והנה, "**ואל יחור אפך בעבדך כי כמוך כפרעה**" עולה ד"פ (ממוצע כל תבה) "**באזני אדני**"!

כד בראשית כז, כב.

כה תו"א פה, ג (ובכ"ד).

כו שמואל א-א, יג. וראה ברכות לא, א.

כז בראשית מד, לב.

כח שם יב, א. וראה כש"ט (קה"ת) אות כח.

כט קהלת ד, יד. בראשית רבה פט, ג.

מלחמת הלב

שפת אמת ויגש

המאמר מיוסד על המדרש^א, על הפסוק "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו"^ב שנדרש על יהודה ויוסף. **מלך** ר"ת **מח לב כבד**: יוסף הוא הראש-המח, "לראש יוסף"^ג, ויהודה הוא הלב, ככתוב על המלך משבט יהודה "שלו הוא לב כל קהל ישראל"^ד. והנה הפסוק "כי הנה המלכים" הוא במזמור **מח** בתהלים, בחינת יוסף, **מ** של **מלך** כנ"ל. וכן **יוסף** במספר סדורי עולה **מח**.

יוסף הוא הצדיק ("צדיק יסוד עולם"), ומכאן שעיקר בחינת הצדיק הוא במח-נשמה. והרמז: **יוסף** ועוד **מח = צדיק**. "ונשמת ש-די תבנים"^ה – "ונשמת" בחינת נשמה, ש-די הוא שם היסוד דיוסף^ו, "תבנים" היינו מח בינה בפרט (שמיעה בבינה, כמבואר כאן שיוסף הוא בחינת שמיעה, "שמע ישראל"). לזה מצטרף מח החכמה, "יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א [ספירת היסוד של יוסף]", "אני יוסף [יסוד] העוד אבי חי [אבי היינו חכמה-מוחא, ואבי חי בי, בהיותי "בן זקנים", "בר חכים"]".

נערך מרשימות הרב בידי הרב יוסף פלאי, כ"ט כסלו תש"פ.

א בראשית רבה צג, ב.

ב תהלים מח, ה. **כי הנה עברו יחדו = ויגש אליו יהודה**. ראשי וסופי תבות, **כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו = 233 = יוסף** במילוי: **יוד וו סמך פא**.

ג בראשית מט, כו. דברים לג, טז.

ד רמב"ם הלכות מלכים פ"ג ה"ו.

ה איוב לב, ח.

ו **אל שדי** (שעולה **משה**) הוא השם המהווה את עולם הבריאה, עולם השכל, שכלים נבדלים, ללא תערובת זר, סוד "שאל מרחובות הנהר", יוסף היתום מאמו, וד"ל.

כותב השפת אמת (ויגש שנת תרס"ה): ויגש אליו יהודה. במדרש המלכים נועדו ובזוה"ק סמיכות גאולה לתפלה. דכל מחלוקת השבטים היה לשם שמים לברר מלכות שמים בעולם. והעיקר יוסף ויהודה. דהנה מלך הוא מוח לב כבד. מול גר"נ. מוח בחי נשמה. ולב רוח. וכבד נפש. ועיקר המלחמה בלב. לאדם מערכי לב עורכי מלחמה. וזה עבודה שבלב תפלה בחי יהודה ודוד המע"ה. וכתיב לב יודע מרת נפשו. כי עיקר הגלות בנפש שמלוּבש בכבד. ויתכן שהוא בחי בנימין דכ' בצאת נפשה בלידת בנימין. והרוח הוא הממוצע בין מוח לכבד. והוא עולה ויורד שיש לו עלי' למוח וירידה לכבד. וכן בקבר הנפש חופף על הגוף. והרוח עולה ויורד. לכן עבדך ערב את הנער כי הרוח ערב על הנפש להוציאה מאפילה לאורה. וכן בעבודת הבורא במחשבה דיבור ומעשה. ועל ידי הרוח בקול ודיבור בתורה ותפלה יוכל לתקן המעשה והנפש. והרמז וקולך ערב. ולכן הלב יודע ומרגיש בצרת הנפש והגוף. אבל כשמתעלה ומתדבק במוח יש לו חירות ובשמחתו לא יתערב זר. כי כל התערובות כשיוּרד אל הנפש והכבד. אבל כשמתדבק במוח ונשמה מתעלה. וזה ויגש אליו יהודה. ליוסף שהוא בחי מוח ונשמה. והוא בחי שבת שבו זכור ושמור בדיבור אחד. ולכן אז כל סט"א ערקית. וכמ"ש ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו כמ"ש במ"א מזה. והוא סמיכת ק"ש לתפלה שמע ישראל שמיעה במוח.

תמצית ההקבלות בדברי השפת אמת:

יוסף	מח	נשמה	קריאת שמע, גאולה	מחשבה	שבת
יהודה (דוד)	לב	רוח	תפלה	דבור	ימי החול
בנימין	כבד	נפש		מעשה	

יוסף. יהודה הוא תפלין של יד [=דוד] שכנגד הלב, ויוסף תפלין של ראש שכנגד המח.

יהודה דוד = דם, דהיינו הדם שבלב שבו תלויה רוח החיים העולה אל המח-נשמה ויורדת אל הכבד-נפש. בעליית הרוח ודבקותה בנשמה, מתקיים "כי המלכים נועדו [=קול]", ואז "אם הבנים [בינה-נשמה] שמחה".

"לב יודע מרת נפשו": יהודה, לב-רוח, יודע את מרת נפשו של בנימין, בחינת **כבד נפש** שעולה ג פעמים **בנימין** (כצורת הכתיב ברוב המקומות). לכן יהודה ערב את בנימין, **ערב = קול קול** (= קול במילוי, **קוף וו למד**), על ידי הקול יהודה מעלה את בנימין. בנימין "צדיק תחתון" הוא בחינת מעשה, יחסית ליוסף-מחשבה ויהודה-דבור, והנה כל הדרגות **מחשבה קול-דבור מעשה = "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"** דהיינו שהכל נכלל ביוסף (שהוא בחינת "שמע ישראל").

והנה **בנימין** (מלא) עולה ג פעמים **דן**, השבט של חדש טבת (בו קוראים פרשת ויגש). לחדש טבת שייך חוש הכעס, שבט דן הכועס בקדושה (כעס של "נחש עלי דרך" להנקם מאויבי ישראל, **כחשים** אותיות **משיח**, שהרג את עשו) – תיקון הכבד, "כבד כועס", בחינת בנימין (בנימין **כבד** ס"ת **דן**). בנימין הוא השבט של חדש כסלו, ונמצא שחנוכה המחבר בין כסלו לטבת הוא תיקון "כבד כועס" לנצח את מלכות יון.

יוסף הוא בחינת גאולה, דהיינו שהגאולה תלויה בהפצת המוחין, חב"ד.

יהודה הוא בחינת לב, תפלה "עבודה שבלב", קול ודבור, "שמע ה' קול יהודה", והנה **קול דבור = יוסף-יהודה-בנימין**, הכל נכלל ביהודה בבחינת קול-דבור, רוח. יהודה היינו התפלה הרגילה, "רחמי", "בקש רחמים כעני בפתח", ואילו יוסף הוא תפלת מוסף דשבת¹ שהיא בחינת גאולה ובה אומרים "כתר יתנו לך".

יהודה הוא **"לב בנפש כמלך במלחמה"** [=3 פעמים יוסף במילוי, **יוד וו סמך פא**, שעולה **יוסף** ועוד **"בי אדני"** שאומר יהודה ליוסף]², מלחמת היצרים טוב ורע, בין "לב חכם לימינו [ובין] ולב כסיל לשמאלו", כאשר על ידי המח שקט הלב ונעשה "לב אחד" (ע"י "זכור ושמור בדבור אחד", בחינת שבת דיוסף). "דוד מלך ישראל חי וקים"³, היינו "לב ישראל חי" (כדברי הבעש"ט, בחינת דוד), אך **החיות = משיח בן דוד** תלויה ביוסף (= **וקים**, קיום החיות. וכן קיום בחינת הלב של הבעש"ט תלוי באדמו"ר הזקן המלמד חב"ד, בחינת

ז **יהודה קול דבור = חשמל (זך במשולש)**, היינו תיקון הדבור, חש-שתיקה מל-מילול, "מלה בסלע משתוקא בתרין".
יהודה קול-דבור רוח לב = 624 = 4 פעמים **יוסף** (הערך הממוצע).

ח פע"ח שער השבת פ"כ.

ט ספר יצירה פ"ו מ"ד. "בנפש" היינו כללות הנר"נ.

י קהלת י, ב.

יא ראש השנה כה, א.



גבורת הגילוי

"ולא יכל יוסף להתאפק... ולא עמד איש אתו בהתנדע יוסף אל אחיו". לאחר שבכל העלילה יוסף שלט על עצמו והתאפק, מגיע הרגע שהוא לא יכול יותר להתאפק. יוסף הצדיק מיוחד במידת הגבורה שבה הוא מצמצם את עצמו באיפוק מירבי (כמו בשמירת הברית). אבל הדחף הפנימי הגובר על האיפוק הוא גבורה שבגבורה המבטאת רובד עוד יותר עצמי. הדחף הראשוני הוא "עולם התווה". לאחר מכן צריך לבוא "עולם התיקון" הנקנה בעמל של תיקון המידות להגביל ולרסן. לבסוף חוזר ומתגלה הדחף הפנימי, כהשפעת היסוד בזיווג, "בכל מאדך".

מתוך עמודיה שבעה

אבי חי

מעין גנים – 'נקודה חסידית' בפרשת יגש

קטן שבשבטים היה, ולא יכלו אחיו לעמוד בתוכחתו, דכתיב 'ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו', וכשיבוא הקדוש ברוך הוא ויזכיר לכל אחד ואחד על אחת כמה וכמה".

שאלה שהיא תוכחה

אם כן, ברור לחז"ל שבמלים "אני יוסף העוד אבי חי" יש תוכחה, מעין התוכחה של הקב"ה לעתיד לבוא. אבל צריך להבין (כמו ששואלים המפרשים), מה כאן התוכחה? מסבירים המפרשים¹ ששלש המלים "העוד אבי חי" לכאורה מיותרות. הרי לפני זמן קצר אמרו האחים ליוסף "שלום לעבדך לאבינו עודנו חי" (כמו שלמדנו בפרשת מקץ) ומדוע יוסף שואל שוב, האם אינו יודע שאביו חי? אלא שיוסף מתכוון לומר: האם יתכן שאבא באמת חי, לאחר כל הצער שגרמתם לו? אין תוכחה גדולה מזו! ואם בפני התוכחה של יוסף, הקטן שבשבטים, לא יכלו לענות כי נבהלו מפניו, על אחת כמה וכמה כשהקדוש ברוך הוא יזכיר אותנו.

ראשית נלמד מכאן שגם הקב"ה בתוכחתו ישאל מעין זה, "העוד אבי חי"? כלומר, לקב"ה יש כמה תארים, הוא המלך שלנו, הדוד שלנו (בשיר השירים) וגם האבא שלנו – ועיקר התוכחה הוא שה' יאמר לנו: איך גרמת כזה צער לאביך שבשמים?

אם כן, כל הסיפור של יוסף ואחיו חוזר לכבוד אב, הנושא בו עסקנו בפרשות האחרונות, החל מפרשת וישלח בה פגם ראובן בכבוד

כאשר יוסף הצדיק התוודע לאחיו נאמר "וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף הָעוֹד אֲבִי חַי וְלֹא יָכְלוּ אֶחָיו לַעֲנוֹת אוֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵיו"². על פסוק זה אמרו חז"ל "רבי אליעזר כד מטי להאי קרא הוי בכי [כשהיה מגיע לפסוק זה היה פורץ בבכי], אמר, ומה תוכחה של בשר ודם כתיב 'ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו', תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה"³. אם האחים לא יכלו לענות ליוסף כי נבהלו מפניו, מה יהיה ביום הדין הגדול, כאשר הקב"ה יזכיר אותנו על מה שעשינו? במדרש מקביל כתוב בסגנון קצת אחר "אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה. יוסף

ערוך בידי יוסף פלאי מהקלטת שידור תשע"א.

א שתי התבות "נבהלו מפניו" הן בסוד שלם וחצי (93, 186). שרש בהל הוא אותיות **בהל**, והנה "אני יוסף העוד אבי חי" = 333 = ט פעמים **בהל**, כאשר המלה הבאה "ולא" = **הבל**. "אני יוסף העוד אבי חי" במילוי, **אלף נון יוד ואו סמך פא הא עין ואו דלת אלף בית יוד חית יוד** (מילוי אלפין) = 2035 = **הכל** פעמים **בהל** (כאשר חלק המילוי = 1702 = 2 פעמים 23 פעמים 37, **חיה** פעמים **יחידה**, **חדוה** פעמים **בכיה**, ודוק = 333, החשבון הפשוט, ועוד 1369 שהוא **הבל** בריבוע. אם נוסיף את המלה הבאה, "ולא", במילוי, **ואו למד אלף**, יעלה הכל 7 פעמים **ויגש**). נמצא מכל זה שתקון האחים כאן הוא סוד תקון נשמת הבל, וד"ל. וראה עוד לקמן על שרש **בהל**.

רמזים נוספים ב"אני יוסף העוד אבי חי", 333: מספר זה עולה ג פעמים **מסוה** (ג"פ נאמר מסוה אצל משה רבינו) – כאן מוריד יוסף את המסוה מעל פניו. **מסוה** עולה **אלף-פלא**; **מסוה** ועוד **יוסף** עולה **צמסום** שהוא מילוי אלף-פלא (**אלף למד פא**), ודוק. 333 = **ויהי בקר** – זו ההתגלות של יוסף שיש בה משום בקורת, תוכחה. 333 = **לך אמר לבי** (להב הלב). רמז נוסף מענייני דימוא: 333 = **נר חנכה**, כל נר חנוכה אומר "אני יוסף העוד אבי חי" (ועולה גם "נר הוי' נשמת אדם חפש] **כל חדרי בטן**" [וכן אני-אין באלב"ב: **לגש** אותיות **שלג**, בסוד "עד שתכלה רגל מן השוק" אותיות **שלג מן הקור** (כמבואר במ"א), תיקון **שכחה וחשכה**. 333 = **ארוממן הוי'** (ב"מזמור שיר חנוכת הבית לדוד", המזמור ה-**יהודה** בתהלים, השייר לחנכה).

ב חגיגה ד, ב.

ג בראשית רבה צג, י.

ד ראה בית הלוי ותורה תמימה עה"פ.

אמנם בפרשת מקץ ראינו שגם יוסף פגע בדקות בכבוד האב (שלא מחה כשאמרו לו "עבדך אבינו"), ובכל זאת "אבי חי" הוא "אני יוסף". אם "אבי חי", שבע פעמים, אז "אני יוסף", ואם חלילה לא, אז לא "אני יוסף".

מוסר ההשכל הוא שאבא, אבינו שבשמים, הוא הכל. גם אומות העולם קוראות לה' מלך, "והיה הוי' למלך על כל הארץ", אבל עיקר הנקודה של היהודי שהקב"ה הוא אבא שלו, כמו יעקב אבינו. צריך לדעת שכולם פוגעים בכבוד אבא, אבל כמה שנקח את זה ללב, וקצת נבכה, כמו רבי אלעזר כשהגיע לפסוק, נעשה איזה תקון.

"אני יוסף" הוא כמו התגלות התורה, "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". כמו שכתוב בתניא! שהמלך יורד בעצמו ורוחץ את בנו מהצואה ומכניס אותו חדר לפנים מחדר, הכל יחס של אבא לבן, ואחר כך צריך לראות איך הבן גומל לאביו. בביאת המשיח (בן יוסף ובן דוד), אז אבינו שבשמים רק יקבל נחת מאתנו. כמו שחסיד רוצה לעשות נחת לרבי, נעשה נחת לקדוש ברוך הוא. לא יהיה יותר שום צער לאבא, רק נחת וכל טוב.

לילה" (ר"ת פל של אפל).
ו פרק מו.

האב. כל השבטים אהובים, ברורים, גבורים, קדושים. מטתו של יעקב שלמה, ואף על פי כן ראובן פגע בכבוד אביו. בהמשך מתברר שכל השבטים פוגעים בכבוד האב, כי היש פגיעה יותר ממכירת יוסף? זו התוכחה "העוד אבי חי".

כאב הפגיעה באבא

במלים "אני יוסף העוד אבי חי" יש רמז יפה ומכוון: **אני יוסף = 7** פעמים **אבי חי** ("כל השביעין חביבין", כאשר **אני יוסף אבי חי** עולה **אברהם**, "אבי" הראשון). וכיון שב"אני יוסף" יש 7 אותיות הרי הערך הממוצע של כל אות הוא **אבי חי**! גם בתגובת האחים, "נבהלו מפניו", רמזו: **נבהלו = 3** פעמים **אבי חי**. **מפניו = 6** פעמים **אבי חי** – הבהלה היא מפני ההכרה מה עשו ל"אבי חי".

ה הבהלה היא שלב מאד ראשוני שיכול להיות עוד לפני 'הכרת החטא' ממש. השרש **בהל**, המופיע כאן פעם ראשונה בתורה, קשור למהירות ופזיזות, כמו "נחלה מבהלת" (שנדרש על נחלת ראובן, "פחז כמים", **ראובן = 7** פעמים **בהל**), וכן "ויבהלו להביא את המן" (וראה ספר השרשים לרד"ק ערך בהל). אם כן הבהלה מפני החטא היא עדיין תגובה של קטנות מוחין, ללא ישוב דעת של גדלות מוחין. לפי זה בבהלה עצמה יש פגם מסוים של אימפולסיביות, פגם הברית – הכל קשור בפנימיות למכירת יוסף (הצדיק שומר הברית) שהיא פגם הברית. ועוד: ידוע שהצירוף **הבל להב הלב** עולה **אלף-פלא**. אם כן יש לומר שהצירוף השלילי, **בהל** (וכן **בלה**, בלהות) שייך ל**אפל** (דהיינו הערך הממוצע של כל אות **באפל**), בהלה של "פחד

עז כנמר

יהודה ואחיו נמצאים במצב הנראה מיואש ובכל זאת יהודה מתחזק, "ויגש אליו יהודה". זו תכונה עצמית של יהודה שאינו מתייאש (כמבואר בספר מי השילוח). יהודה נמשל לאריה, זהו דימוי המתאים במיוחד לזמן מנוחה, "כרע רבץ כאריה", אבל לזמנים הקשים מתאים הדימוי של הנמר, "הוי עז כנמר" – עזות גם כנגד כל הסיכויים. למלך המשיח מזרע יהודה שלשה כינויים בהפטרה, נשיא **מלך רועה**, ראשי **תבות נמר**.

המהפכה השניה

שותפות האשה

בשנים האחרונות, הרב מלמד על ארבע 'מהפכות' גדולות בהלכות תלמוד תורה: כתיבת התורה שבעל פה, נטילת שכר על לימוד תורה, לימוד תורה לנשים ולימוד תורה לאומות העולם, כאשר היום אנו נמצאים בעיצומה של המהפכה השלישית ובראשיתה של המהפכה הרביעית

ומצאנו שחכמים היו הולכים ללמוד תורה תקופה ארוכה ובינתיים נשותיהם דאגו לפרנסה, וכן מגדולי ישראל בדורות האחרונים¹, וכן מחנכים היום בהרבה מוסדות חינוך כשרים לבנות שאשרי האשה הזוכה בכך. אמנם הדבר צריך להיות מתוך תחושת שותפות מלאה בין האיש והאשה, ברצון ושמחה² (ויש להדגיש שלא טוב שדוקא האשה תעסוק בלימודי חול והאיש יעסוק בתורה. הדבר לא טוב לה, לבעלה, ולחינוך הילדים. וידוע כמה חסרון היה בהנהגה זו לפני מהפכת החינוך התורני לבנות, כמו שיתבאר במהפכה השלישית). בכלל, הפרנסה היא בזכות האשה. והרמז: **אשה פרנסה = אשת**, "אשת חיל מי ימצא..."

למדנו שלדעת הרמב"ם אסור ליטול שכר על לימוד תורה³ ולדעת רוב הפוסקים הדבר מותר, כמו שכר רבנים ומלמדים ותמיכה באברכים וכדו'. אך פשוט שכל המחלוקת היא במי שמקבל מאחרים או מכספי צדקה, אבל מי שאשתו דואגת לפרנסת הבית והוא עוסק בתורה הדבר כשר וישר⁴, "אשתו כגופו"⁵. וכן "אעשה לו עזר כנגדו"⁶ כולל מה שהאשה עוזרת ללימוד התורה, וכמו שהנשים זוכות בלימוד התורה של בעליהן – "נשים במאי זכיין? באקרוי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן"⁷ – הוא הדין וכל שכן כאשר האשה מפרנסת ובעלה עוסק בתורה, כמו פשט הפסוקים של "אשת חיל" (בסוף ספר משלי) הדואגת לפרנסת הבית ובזכות זה "בטח בה לב בעלה... נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ", עד ש"שלי ושלכם שלה הוא" (דברי רבי עקיבא על אשתו)⁸. "בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת"⁹.

נערך ע"י יוסף פלאי. מאמר חמשה עשר בסדרה.

- א הלכות תלמוד תורה פ"ג ה"י.
- ב והרי תקנו שמעשי ידיה לבעלה, רמב"ם הלכות אישות פ"ב ה"ג, ואין זה דומה כלל לאחרים.
- ג ברכות כד, א. ורמז: "אשתו כגופו" היינו **אשה ועוד גוף = פרנסה. אשתו כגופו = 3 פעמים רחל לאה = 6 פעמים בקלה** ("שמע בקלה").
- ד בראשית ב, יח.
- ה ברכות יז, א.
- ו כתובות סג, א.
- ז משלי יט, יד. ראה מלבי"ם שם שהאשה המשכלת "תצליח את בעלה ותנהיג את הבית וההון בהשכל".

ח וראה שו"ת משנה הלכות ח"י ס' סז.
ט ראה כתובות סב, ב "ויוצאים לתלמוד תורה ב' וג' שנים שלא ברשות" אבל יש לומר שזה דוקא כאשר הבעל דואג שתהיה פרנסה לאשתו באותו זמן (וכ"כ בפסקי הלכות יד דוד על הלכות אישות פ"ד). ועוד מוכח בגמרא שם שצריך מאד להזהר בצער האשה בזה, כמעשה דרב רחומי, וכדברי הרא"ש (סי' כט) "דאע"ג דהלכתא הכי לא מיבעי לעגוני לנפשייהו כולי האי דמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה" (וראה ביאורו בב"ח אע"ה ס' עו). וראה תוספות ר"ד על הדף שם ושטמ"ק בשם תלמידי רבינו יונה. ולהלכה כשו"ע אבה"ע עו, ה, ושם בעזר מקודש באריכות (ובבאר הגולה יו"ד ס"ט שם שלד מובאת תקנת רבינו גרשום שלא להרחיק מאשתו י"ח חודש). ונראה שכלל בדורות האחרונים אין לנהוג כך למעשה, הן מפני שינויי ההרגלים ותנאי החיים והן מפני צער האשה, וכן ידוע שאדה"ז נטל רשות מאשתו כשהלך לרב המגיד, וכשהתברר לו שאחיו לא נטל רשות אמר לו שיחזור. וראה עירובין כב, א על רב אדא בר מתנא. גיטין ו, ב "בני אדם העולים משם לכאן". ובהלכות ת"ת לאדה"ז ג, ג לעניין להסתפק במעט, "פת במלח תאכל", עיי"ש ואכמ"ל. ובשאלה עד כמה הבעל מחויב לטרוח לפרנס את אשתו, והאם חייב להשכיר עצמו עבור זה – ראה תוס' כתובות סג, א ד"ה באומר, שו"ע אבה"ע עו, ג ברמ"א ובנו"כ, ואכמ"ל (וראה שיעור ב' מרחשון תשע"ז).

החזקת תלמידי חכמים ולהשתתף בכך בזכות התורה (כמו בהסכם יששכר וזבולון). וכן מבואר בספה"ק שמשו רבינו "איש האלהים" הוא "בעלה דמטרוניתא", דהיינו הבעל של כנסת ישראל (המלכה-האשה, ולכן חשדו את משה באשת איש מפני שבאמת כל ישראל כנשותיו^{יא}), והרי בכל תלמיד חכם אמיתי יש ניצוץ ממשו רבינו, "משה שפיר קאמרת". תלמיד חכם כזה משפיע לציבור מאור תורתו ו'מפרה' את כולם (כדברי רבי נחמן מברסלב שמהסיפורי מעשיות שלו אפשר להרות). אכן, זה שייך דווקא בתלמיד החכם שעוסק גם בפנימיות התורה, בחינת "המאור" שבתורה שמחזיר למוטב, דהיינו שמוליד בציבור הרהורי תשובה מאהבה תמיד.

ועוד בפשטות, הרי "כל ישראל אחים זה עם זה"^{יב}, ומצד אהבת ישראל ואחדות ישראל כל אחד יכול לפרנס את חבריו הלומד תורה (לאו דוקא צדיק הדור) כאחיו ממש. וזהו הטעם הפשוט ל'הסכם יששכר וזבולון' המובא בהלכה ונהוג בישראל, ו'מנהגם של ישראל תורה'.

יא כמבואר במהר"ל גבורות ה' פי"ט.

יב במדבר רבה ט, יא. ובתניא פל"ב "נקראו כל ישראל אחים ממש מצד שורש נפשם בה' אחד".

בטח בה לב בעלה", כאשר ראשי התבות הן **אף** ("אף עשיתיו", תיקון עולם העשיה) ושאר האותיות עולות **כתר**, "אשת חיל עטרת בעלה".

כל ישראל אחים

אמנם בשאר קרובי משפחה אין זה פשוט. אפשר לומר שדוקא אשתו כגופו, הוא מחויב לה בכתובתה והיא מסייעת בידו, מה שאין כן בקרוביו התומכים בידו אין זה ראוי לדעת הרמב"ם, אך אפשר שכל שארי בשר הקרובים יכולים לתמוך באדם, שנאמר "ומבשרך לא תתעלם".

אמנם לדעת רוב הפוסקים שמותר לקבל שכר כדי ללמוד תורה, יש לומר שבפנימיות זה גופא טעם ההיתר, כיון שתלמיד חכם אמת, הלומד תורה לשמה ומגמתו לעשות טובה לכל ישראל, אזי הציבור כולו נחשב כאשתו! וכשם שבבית הפרטי האיש לומד תורה והאשה זוכה במה שהיא מסייעת ללימודו, האיש מביא הביתה את אור התורה והאשה "עזר כנגדו" בשותפות מלאה – הוא הדין ביחס בין תלמידי החכמים לשאר הציבור, ובמיוחד בנוגע לאלו שחפצים לזכות במצות

י ראה שו"ע י"ד רנא, ג. וביאור הגר"א שם סק"ד. וכבר הובא שהרמב"ם התפרנס מאחיו.

יהודה עולה

"ויגש אליו יהודה". יהודה נמצא בתחילה למטה מיוסף ובא להתחנך אליו. תוך כדי הדיבור, יהודה נעשה שוה ליוסף, "ויגש אליו יהודה" ס"ת **שוה**. ולבסוף יהודה עולה מעל יוסף, כמו שכתוב בהפטרה שעץ יהודה הוא מעל עץ יוסף.

יוסף הוא "צדיק עליון" המביט על המציאות מלמעלה, מתוך "דעת עליון" – מודעות שהעולם הזה הוא כאין לגבי מקורו האלוקי. ואילו יהודה הוא "דעת תחתון", מתוך חווית המציאות התחתונה הנזקקת אל ה' – זו ספירת המלכות שעולה לבסוף להיות "אשת חיל עטרת בעלה".

הסיפור החסידי

רבי צבי בן הבעל שם טוב | נשמה הגבוהה מן העולם

רבי צבי בן הבעל שם טוב נולד בשנת תצ"ד, ילד שני כארבע עשרה שנה לאחר הולדת אחותו אדל. לאחר פטירת הבעל שם טוב, ובהתאם לצוואתו, החל להנהיג את עדת החסידים בהיותו כבן 26. כעבור שנה מסר את ההנהגה במפתיע למגיד ממעזריטש, בהכריזו: היום בא אלי אבי הקדוש, והודיע לי כי הפמליה של מעלה עם משמשיה שהיו רגילים להיות אצלו, עברו לתלמיד הקדוש, מרנא ורבנא רבי בער'ניו בן רבי אברהם. על כן — אמר לי אבא — תמסור לו את הנשיאות במעמד כל ה'חבראי קדישא', והוא ישב על מקומי בראש השולחן וינהיג בתבונה את עדת החסידות. לאחר שירד מכס ההנהגה, התיישב רבי צבי בפינסק, בה ישבו בעיקר מתנגדים. ר' צבי לא הנהיג עדה כל חייו, ונהג כחסיד פשוט. מסורת קרלין מספרת כי היה נוהג לבקר את רבי אהרן הגדול בקרלין הסמוכה, באמרו שזו "ציאה ממצרים לארץ גושן". בתחילה התפרנס מנכסיו אשתו האמידה, ולאחר שהתדלדלו פתח בית מציגה. נפטר בז' בטבת תק"מ ונטמן בפינסק.

להתגלות בעולם כצדיק ומנהיג – סירב לכך בכל תוקף. מעדיף היה לפעול בהשקט, תחת אדרת הפרווה של היהודי הפשוט, ולהשפיע על סביבתו באופן עקיף יחסית. הבדירות המזהרות בה היה נתון שחררה אותו לפעול לשם שמים, "ללא חשש גאוה". ללא חצר, גינוני מלכות ותלמידים המקיפים אותו. אולם לא זו הייתה השליחות שעליו למלא. נשמת הבעל שם טוב ירדה לעולם על מנת לגלות את דרך החסידות, וזאת לא ניתן לעשות כצדיק נסתר. בכאב גדול נטש הבעל שם טוב את הסתרתו, והחל להפיץ את תורתו בעולם. באותה שנה גורלית נולד רבי צבי, ואין זה במקרה. לאחר הולדת בתו חדל הבעל שם טוב מלעסוק בפריה ורביה, והעיד לאחר שנים שהולדת רבי צבי נעשתה "על פי הדיבור", בצו שמימי לשבור את פרישותו ולהמשיך נשמה חדשה לעולם. באותו אופן בו הוכרח להעמיד תלמידים, נצטווה הבעל שם טוב להוליד בן באותה השנה.

על נשמת רבי צבי אמר אז שנלקחה מהמקום הגבוה ביותר, מזווג נשיקין. אם נכנס אל נפש האדם פנימה, זווג נשיקין הוא

רבי צבי לא היה כל כך שייך לענייני עולם הזה, והיה עני כל ימיו. פעם הלך מתוך מצוקה להשתטח על קברי הוריו במעז'בוז' – שטח את כל בקשותיו, פתח בבקשות ברוחניות ואחרי שגמר זאת המשיך גם לפרט את מצבו הקשה מאד בגשמיות. באותו לילה באה אליו אמא שלו, לאה-רחל, והוכיחה אותו בחלום – כל זמן שבקשת פנימיות ורוחניות גם אבא וגם אני הקשבנו, וזה גם עושה נחת להורים שמבקשים רוחניות, אבל ברגע שהתחלת לבקש גשמיות אבא אמר לי – מה שייך אליו הדיבורים האלה? והלך משם, לא רצה לשמוע. אבל אני אמא, ואמא חייבת לשמוע גם בקשות בגשמיות, אז הקשבתי...

הסיפור עשוי להישמע צורם לאוזני השומע, המורגל בסיפורי ישועות ומופתים שחולל הבעל שם טוב. לאן נעלמה אהבת הזולת המאפיינת כל כך את החסידות? אולם יש לזכור כי עבור הבעל שם טוב, העיסוק בענייני העולם והמעורבות עם הבריות הם נושאים טעונים מאוד:

כאשר ציווה עליו רבו, אחיה השילוני,

פעם אחת לן אורח אחד אצל הבעל-שם-טוב, וישן בבית הבעל-שם-טוב, והיה מוציא קול מנחיריו כמו שיש כמה שמוציאים קול מנחיריהם בשעת שינה. ורבי צבי בנו היה נער קטן, והיה מפרד מזה הקול. הלך אצל אביו וספר לו. אמר לו אביו: נענע בדלת כדרך שפותחין וסוגרים הדלת, ולא תשמע ממנו קול, וישן בנחת. וכן עשה והועיל. ובליילה השני הלך בנו בעצמו ועשה סגולה זו ולא הועיל. והלך לאביו, ואמר לו אביו: אתמול הורידו באותו הרגע הממונה שעל השינה והיו ממנים ממונה אחר, בין כך ובין כך הועילה הסגולה. והיום כבר נתמנה ולא הועילה הסגולה...

בכל ארחות חייו רבי צבי ראה בעצמו יורש בלבד, ואף לא כזה הראוי להעביר הלאה את דברי אביו אליו. חז"ל מלמדים כי הירידה מגדולה לה נתמנה אדם סותרת לטבע האנושי, "תניא אמר ר' יהושע בן פרחיה בתחלה כל האומר עלה לה אני כופתו ונותנו לפני הארי עתה כל האומר לי לירד ממנה אני מטיל עליו קומקום של חמין שהרי שאול ברח ממנה וכשעלה בקש להרוג את דוד" (מנחות קט, ב) – ובכל זאת ברוב אצילותו וענוותנותו של רבי צבי, מסר את ההנהגה לרב המגיד. אף על פי כן, החותם שהותיר בתנועת החסידות מלמד אותנו שיעור בצניעות ובהתקשרות לרבי, שלא נשכח גם לאחר יותר ממאתיים שנה.

התהליך ממנו נוצרות מחשבות מגובשות: בתחילה יוצרת החכמה (פרצוף אבא) את גרעין הרעיון הראשוני, שלעיתים אינו אלא תחושה עמומה כי "יש כאן משהו". לאחר מכן מקבלת הבינה (פרצוף אמא) את הגרעין, ומצמיחה אותו לכדי מחשבה בעלת משמעות. נשמות הנוולדות מתהליך כזה, המתרחש כביכול אצל הקדוש ברוך הוא, יהיו דומות למחשבה: מופנמות ונעלות, קולן לא ישמע, ואף מודעות להיותן חלק בלתי נפרד משטף המחשבה האלוקי. בניגוד לדיבור, מחשבה לא ניתן להוציא מהקשרה... רבי צבי, שנולד בשנת התגלות הבעל שם טוב, מבטא מחד את לידתו-התגלותו, ומאידך את כיסופיו להישאר בדד עם מחשבותיו. כבעל נשמה כזו, חש הבעל שם טוב כי רצונו של רבי צבי בגשמיות אינו טוב עבורו – ולכן לא רצה להקשיב לבקשתו.

כשפנה לרבי צבי אברך מפינסק בבקשה שיוורה לו את דרך החסידות, שלח אותו לרבי אהרון מקרלין, בהסבירו: "משל למה הדבר דומה? לאדם שיש בידו חמישים זהובים, הבא אל גביר גדול כדי ללמוד כיצד מתעשרים. השיב לו הגביר: 'אני איני יודע, כי את כל עשרי ירשתי מאבי. אולם לך אל גביר פלוני, גם הוא התחיל את מסחרו מחמישים זהובים...'"

סיפור נוסף מבטא בסגנונו של רבי צבי כפועל בכח אביו בלבד:

מחלוקת הצדיקים

על הפסוק "ויגש אליו יהודה" נאמר במדרש שהשבטים אמרו "מלכים מדיינים אלו עם אלו, אנו מה איכפת לנו". כך צריך לנהוג במצב של מחלוקת בין הצדיקים: אין ראוי לזרים להיכנס לחקור את סיבת המחלוקת ומי צודק, אלא להאמין שעל צדיקי אמת נאמר שמחלוקתם היא לשם שמים וסופה להתקיים. ואין זה סותר למה שכל חסיד מרגיש שרבו הוא המשיח שבדור.

מענות ותשובות

סיפורים על כל הצדיקים

כגננת בגן אני מספרת לבנות הגן מדי יום סיפור על צדיק. לעתים זה קשור לתאריך ולעתים לנושא הנלמד בגן. לאחרונה חשבתי שיתכן וריבוי הסיפורים בכל שבוע על מספר צדיקים יוצר בלבול אצל הבנות בין הצדיקים. האם כדאי להמשיך כמו עד עכשיו, כך שנוצרת אוירה של ריבוי צדיקים, או להתמקד מדי שבוע/חודש בצדיק אחד ויתכן שממילא לא נספר בכל יום?

מענה:

לא כדאי להפסיק את המנהג הטוב של סיפור צדיקים בכל יום. אם ברור לך עצמך מה עיקר התקשרותך, זה יבוא גם לידי ביטוי בסיפורים שאת מספרת (ריבוי סיפורים על אותו צדיק/ צדיקים שאת קשורה אליו, ובכלל ענין ההתקשרות שלך יעבור בלא מודע לבנות) וגם כאשר את מספרת מהרבה צדיקים הדבר לא יגרום לשום בלבול. בהצלחה!

משפחה במשבר

נולדתי במשפחה מכובדת ואמידה. ב-10 השנים האחרונות המשפחה חווה קשיים מרובים בכל תחום. אבי היה בעל עסק ונכסים ואיבד כמעט הכל כשעל הנוטר מרחפת חרבה של הבנקים. מצבם הבריאותי של הורי אינו בטוב. גם אצל שאר המשפחה רבו הצרות בבריאות, במצב הכלכלי ובמצב המשפחתי. התחושה במשפחה קשה מאוד, כאילו יש קללה שרובצת על כולנו וכל פעולה על מנת לשפר את המצב סופה לכישלון. איך אנחנו יכולים לצאת מהמצב הזה?

שידוך לגוי ירא שמים

אני גוי שמאוד אוהב את ה', את תורתו ואת עם ישראל. כבר 30 שנה שאני מנסה לעבוד את ה' כפי יכולתי וללמוד תנ"ך מנקודת מבט יהודית. עוד מעט אגיע לגיל 50 ולצערי טרם זכיתי להנשא ולהוליד ילדים, למרות רצוני העז עוד מאז היותי צעיר לימים. למרות שאני לא ברך, עדיין לא הצלחתי למצוא מישהי כלבבי – יראת שמים, נחמדה ופועלת להוסיף טוב בעולם. נוסף לזה אפשרויות החיפוש באזור שלי מאוד מוגבלות והמקומות בהם רוב האנשים באזור מוצאים את זוגם, הם לא ממש מקומות בהם הייתי רוצה לחפש. מצד שני, אני חושש לחפש רחוק, שכן המרחק עלול להוות בעיה בהמשך הקשר. לפני מספר שנים עברתי אירוע מוחי, ממנו אני מתאושש עד היום ולצערי אני מרגיש ששעון החול הולך ואוזל. למרות שאני מתפלל על זה לה' כבר שנים ומשליך את יהבי עליו, אני ממש על סף ייאוש וחושש שאחרי גיל 50 כבר אאוותר על החלום הזה של הקמת משפחה. אודה לברכת הרב ולעצתו.

מענה:

אל תתייאש! החיים מלאי נסיונות ואנחנו כאן כדי להתגבר עליהם עם אמונה בה' ובתורתו. כתבת שיש בך אהבה גדולה לעם ישראל וליהדות – אהבה אמיתית מעודדת להתקרב למושא האהבה ולהזדהות אתו. יתכן וזהו המפתח לגאולה הפרטית שלך. המיועדת שלך יכולה להיות מכל מקום בעולם, לכן לא כדאי להגביל את החיפוש לסביבתך הקרובה. ברכות לבריאות איתנה ולמציאת שידוך בקרוב.

ניקוד השם דניאל

האם יש ביאור פנימי מדוע בשם דניאל מנוקדת ה-י' בצירה ולא ה-א', כמו בשאר השמות המסתיימים ב'אל' כדוגמת מיכאל וגבריאל?

מענה:

מבואר בלקוטי תורה לאריז"ל שבשם דניאל יש לכוון לשני שמות אל-א-דני השולטים בעולם העשיה, שם נמצאת נבואתו של דניאל – והאות א' עולה לכאן ולכאן. אם הצירה היה תחת ה-א כרגיל אזי היה **דני** (2 הברות) יחידה בפני עצמה ו-**אל** יחידה בפני עצמה. אבל עכשיו שהצירה תחת ה-י אזי ה-א עולה לכאן ולכאן (כמו ה-א דבראשית שהיא חלק מניקוד הצירה שתחת ה-ר, והיינו שה-א של דניאל מצטרפת ל-דני וכן ל-ל), ודוק, והוא פלאי.

מענה:

כדי לשפר את המצב הגשמי במשפחה צריך לשים את הדגש על שיפור המימד הרוחני של החיים. צריך תמיד לנצל את הזמן לטובה – אם אין היום עבודה, יש זמן ללמוד תורה ולהתענין מה אני יכול לעשות כדי להיטיב לזולת. ראשית התיקון היא בראש, כידוע פתגם אדמו"ר הצמח צדק: "חשוב טוב יהיה טוב".
בכל מצב חייבים לשמור על השמחה – שאני יהודי וקשור לרבוננו של עולם אבי שבשמים – האמונה והבטחון. כל הבעיות הן נסיונות, ואם עוברים אותן בהצלחה אזי לפום צערא אגרא בטוב הנראה והנגלה בקרוב ממש. כל ירידה היא לצורך עליה. תבשר בשורות טובות בקרוב!

רמז בפרשה

מתמטיקה בפרשת השבוע

עם המספר הבא 29, סכום המספרים בסדרה שווה **חֲכָמָה**. המספר הבא 47 שווה **בְּטוּל**, פנימיות החכמה כידוע, והסכום עד כאן שווה 120 שנות חייו של משה רבינו.

למרות שסדרת מספרי אהבה מתחילה בזוג המספרים 1, 2, בדרך כלל כותבים את התחלתה 1, 1. לפי זה את הסדרה שלנו נתחיל גם כן במספר אחד לאחר:

2, 1, 3, 4, 7, 11, 18, 29, 47,...

בצורתה זו, 4 המספרים הראשונים מתאימים לחלוקה המקובלת של עשר הספירות לכתר (1), חכמה ובינה (2), חג"ת (3) ונה"מ (4), כאשר חו"ב מחליפים מקום עם הכתר. כמובן שלא יכולה להיות עוד סדרה חיבורית בה יופיעו המספרים 1, 2, 3, 4 ברצף ולפיכך נקרא לסדרה זו סדרת מספרי ספירה. כמו כן, המספרים הבאים, 7 ו-11 הם סוד ימי הספירה של האשה וביחד 18 ימים הם המחזור התורני, ואילו 29 המספר הבא, הוא עונה בינונית, המחזור הטבעי. בצורתה זו סכום 4 המספרים הראשונים שווה 10 או 5 פעמים 2; סכום 4 הבאים שווה 65 או 5 פעמים 13; סכום 4 הבאים שווה 445 או 5 פעמים 89. בכל סכום, המכפילים הם מספר האהבה החמישי (5) ומספר אהבה נוסף, ה-3, ה-7 וה-11, דהיינו בהפרשים של 4-4 עד אין סוף. והנה, כל מספר בסדרת ספירה הוא סכום של שני מספרי אהבה בדילוג על אחד: 1 שווה 0 ועוד 1 (בדילוג על 1). 3 שווה 1 ועוד 2 (בדילוג על 1). 4 שווה 1 ועוד 3 (בדילוג על 2). 7 שווה 2 ועוד 5 (בדילוג על 3). 11 שווה 3 ועוד 8 (בדילוג על 5), סוד המלה **חג** וכו'.

אם נחשב את ההכאה הפרטית של 11

המספרים הראשונים בשתי הסדרות (10) <<<

שמה של פרשת **וַיָּגֶשׁ** שווה 319. מספר זה קשור עם אחד הנושאים המעניינים ביותר במתמטיקה והוא סדרות חיבוריות ובפרט עם הסדרה הידועה כסדרת לוקאס (Lucas).

הסדרה החיבורית המוכרת ביותר ידועה כ"סדרת פִּיבונאצ'י", או כפי שאנו מכנים אותה "סדרת אהבה" (ראו בהקדמה לספר "עיניך ברכות בחשבון"). בכל סדרה חיבורית, כל מספר הוא סכום של שני המספרים הקודמים. את סדרת האהבה מתחילים במספרים 1 ו-2, ועל כן המספרים הראשונים בסדרה הם:

1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233,...

לסדרות החיבוריות סגולות רבות, וביניהן היכולת לשמש ממשק בין המתמטיקה הרציפה והבדידה (דיסקרטית) או בין הטבע ובין האדם, ואין כאן מקומו.

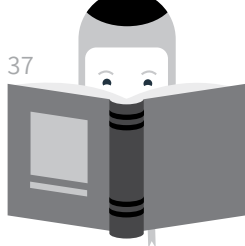
סדרת אהבה מתחילה במספרים 1, 2. הסדרה החיבורית השניה המוכרת ביותר נקראת סדרת לוקאס והיא מתחילה בזוג המספרים 1, 3:

1, 3, 4, 7, 11, 18, 29, 47, 76, 123

והנה, סכום 10 המספרים הראשונים בסדרה זו שווה **וַיָּגֶשׁ** (319) והוא מכפלה של 11 ו-29, המספרים החמישי השביעי בסדרה.

נמשיך להתבונן בסדרה זו. סכום 4 המספרים הראשונים 1, 3, 4, 7 שווה **יה**, והמספר הבא 11 שווה **וה**. כלומר שסכום 5 המספרים הראשונים עולה **יה-וה**.

המספר הבא, 18, הוא חלק המילוי הפשוט ביותר של הוי': **יוד הא וו הא**. יוצא שסכום 6 המספרים הראשונים עולה 44 (ערך המילוי הפשוט ביותר של שם הוי' ב"ה) או 4 פעמים 11 (המספר השלישי והחמישי).



יסוד אולם המדור לילדים

"כמה רעש הוא עושה?"

"כן, מהבקר הוא מנסה, בלי הפסקה"

"לא נמצא לו?"

"חבר'ה, אתם עוד לא מכירים את יוסי?"

יסודי - זה הוא. אם הוא החליט ללכת על

משהו - זה אצלו 'על אמת', עד הסוף"

עם עשר קומות, שזה אומר בערך 30 מטר!

כמו הרבה ילדים, גם אני אוהב לפזות

בבניה, ובמיוחד לעקוב אחרי ההתקדמות

שלה, שלב אחר שלב. בחדשים

הראשונים זכינו למנת רעש בהחלט

טורדני של להקת מחפרינים ודחפורים.

אלו החלו לנגס בקרקע וליצור בה חפירה

ענקית. משאיות לפנוי כמויות העפר

והסלעים - נכנסו ויצאו ללא הפסקה.

כשהסתיימה חציבת הבור נשמה אבא

לרוחה - "סוף-סוף סימנו עם הרעש

הגדול, ונשלא נדבר על האבק..."

אבל אז החלה עונה חדשה -

הקדושים. את רעש הפלים הכבדים

החליף טרטורה של מכונית קדוח ענקית,

סוג של דחפור אליו מחפר עמוד גבוה,

שהחלה בקדיחה של חורים צרים ועמקים

ביותר ברחבי השטח של קרקעית הבור.

לפי גבהו של העמוד הקודח אני מבין

שעמק הקדיחה מגיע ל-25 מטר! כמעט

כמו גבה הבגן פלו!

לשם מה נועדו הקדיחות הללו?

ההסבר המלמד של אבא בא עם משל:

"רזי, מה לדעתך יקרה אם תערים <<<

פרשות הסיום של חמש בראשית הן

היסודיות ביותר! יודעים למה? כי גבור

הפרשות הללו הוא ללא ספק יוסף הצדיק.

מבין כל גבורי המקרא הוא (כמעט) היחיד

שזוכה מפי חז"ל לכינוי צדיק - 'יוסף

הצדיק'. בפנימיות התורה, דמותו של

יוסף הצדיק קשורה יותר מכלם לספירת

היסוד, אז על יוסף הצדיק-היסודי אני

רוצה שנדבר היום.

יסודות הבנין

הרעש התחיל. עד היום עבדו בשטח

שלד הבית שלי רק בפעולות הכנה -

מדידות, הקמת גדרות והצבת שלטי

אזהרה - אבל היום כבר הגיעו הפלים

הכבדים לשטח. בטח כבר נחשתם: לאחר

חדשים ארוכים מתחילה הבניה ליד הבית

שלי. אומרים שעומד להתרום פה בגן

מוגש בשותף מוסדות תורת חיים בראשות הרב יצחק גינזבורג כתב הרב שילה אופן, משפיע חסידי בת"ת תורת חיים בירושלים

מספר אהבה ה-12 כפול מספר ספירה ה-11,

וניתן לפשט תופעה זו.

<<< הנ"ל ועוד ה"חד ולא בחושבן" שלפני

(ה-10) נקבל: נמצא שסכומם עולה 17712 והוא

חֲצִי מֵהַדְּבוּרִים שָׁלוֹ? זֶה נִקְרָא חֲצִי-
אָמֶת. אוֹתוֹ אָדָם אֵינוֹ מִמֶּשׁ שְׁקֶרָה, אֲבָל
הָאָמֶת שָׁלוֹ אֵינָה עוֹמֶדֶת בְּמִבְחָן. הוּא
יֹדֵעַ רַק לְדַבֵּר. אֶת הָאָמֶת שֶׁבִּדְבָרָיו אֲנִי
בוֹחֵן 'בְּשִׁטָּח', כְּאִשֶּׁר הֵהֱבִטְחוּ וְהַדְּבוּרִים
מִגִּיעִים עַד לְסוֹף, לִידֵי פֶעֶל מִמֶּשׁ.

אֵיךְ קוֹרְאִים לְנַחַל שְׂוִיָּרָם רַק בְּזִמָּן
יְרִידַת הַגֶּשֶׁם אֲבָל בְּקִיץ נִשְׁאָר יָבֵשׁ? נַחַל
אֲכֹזֵב. לָמָּה? כִּי הוּא כְּבִיכּוֹל מֵאֲכֹזֵב אוֹתָנוּ,
הוּא מְשַׁקֵּר לָנוּ [כְּמוֹ בְּבִטּוֹי 'שְׁקֶר וְכֹזֵב'].
מִרְחוֹק הוּא נִרְאֶה לָנוּ כְּמוֹ נַחַל, אֲבָל בְּפֶעֶל
אֵין בּוֹ מִים! אִם הוּא הֵיךְ נַחַל אֲמַתִּי הוּא
הֵיךְ זֹרֵם כָּל הַשָּׁנָה, בְּלִי לְהִפְסִיק. אוֹמְרִים
שֶׁזֶּה הִסְפֵּה שֶׁהַמֶּלֶךְ אָמֵת מִתְחִילָה בָּאוֹת א
וּמִסְתַּיֶּמֶת בָּאוֹת ת, כִּי אָמֵת הִיא רֹצֶף אֶחָד,
מִהַתְחִלָּה וְעַד הַסּוֹף, מֵאֵלֶּף וְעַד תִּיּוֹ!

כְּמוֹ הַנַּחַל, כֶּף גַּם הָאָדָם: כְּאִשֶּׁר הוּא
מָלֵא בְּרָצוֹנוֹת טוֹבִים וְתַכְנוּיֹת נִהְדָּרוֹת,
אֲבָל בְּפֶעֶל הֵם לֹא מִתְגַּשְּׁמִים, אֲנִי
מִתְאֲכִיב מִמֶּנּוּ. הוּא לֹא אֲמַתִּי עַד הַסּוֹף.
יִפֶּה לָךְ שְׂרָצִית, אֲנִי מְאֹד מַעְרִיךְ אֶת
הַשֶּׁכֶל וְהַחֲקִמָה שֶׁלָּךְ וְאֶפְלֹ מַזְדָּהָה עִם
הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁלָּךְ. נִחְמַד מְאֹד. אֲבָל מָה
יֵצֵא מִכָּל זֶה לְמַעֲשֶׂה?

בְּמַלְיָם אַחֲרוֹת: אָדָם אֲמַתִּי הוּא אָדָם
יְסוּדִי!

יִסְדִּיק יִסוּד עוֹלָם

נִחְזֹר לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק וְלִסְפִּירַת הַיְסוּד.
בְּרוּךְ ה' יֵשׁ לָנוּ תוֹרָה, וְאֲנִי יְכוּלִים לְלַמֵּד
בָּהּ וְלִדְעַת מִמֶּנָּה אֵיךְ עָלִינוּ לְהַתְהַבֵּה

מִגְדֵּל שֶׁל קְפָלוֹת עַד לַגִּבָּה שְׁלִיז", שָׁאֵל
אוֹתִי אָבִא. נוֹ, בְּרוּר. אַחֲרֵי עֶשְׂרֵי קוֹמוֹת
יִתְחִיל הַמְּבִנָּה לְהִתְנַדֵּד, וּבִקְוָמָה הַשְּׂבַע-
עֶשְׂרֵה הוּא כָּבֵד יִתְמוּטֵט בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל.
"וְמָה אַתָּה חוֹשֵׁב שְׂיִקְרָה לְבָנֶיךָ בַּעַל עֶשְׂרֵי
קוֹמוֹת?", הִמְשִׁיךְ אָבִא לְהַקְשׁוֹת. "אָבִא",
עָנִיתִי, "זֶה לֹא אוֹתוֹ דְּבַר. בְּנֵיךְ אֲמַתִּי לֹא
עֲשׂוֹי מִקְפָּלוֹת. קִירוֹת בָּטוֹן וְאֲבָן הֵם
מִשְׁהוּ חֲזָק מְאֹד, לֹא?". "תִּתְפַּלֵּא, רִזִּי",
מִתְקַן אוֹתִי אָבִא, "אֲבָל גַּם הַבְּנֵי הַחֲזָק
בִּיּוֹתֵר זָקוּק לְחִבּוּר חֲזָק אֶל הַקֶּרֶקֶע, וְזֶהוּ
בְּדִיק תִּפְקִידֵם שֶׁל הַיְסוּדוֹת".

וּבִכֵּן, מִסְתַּבֵּר שְׁכָמוֹ מִגְדֵּל הַקְפָּלוֹת, גַּם
הַמְּבִנָּה הַגָּדוֹל בִּיּוֹתֵר עָלִיל לְהִתְנַדֵּד וְאִף
לְקֶרֶס. אֵלֹו יְכוּלוֹת לְהִיּוֹת רוּחוֹת חֲזָקוֹת אוֹ
תְּנוּדוֹת קָלוֹת שֶׁל הַקֶּרֶקֶע, שְׁאֵנִי בְּדֶרֶךְ כָּל
לֹא מְרַגְּשִׁים אוֹתוֹ. כְּדִי שָׁאֵלוֹ לֹא יִגְרָמוּ
לְבָנֶיךָ לְפַל דּוֹאָגִים הַבְּנָאִים לְחִבּוּר אוֹתוֹ
הֵיטֵב בְּאִמְצָעוֹת אוֹתוֹ הַחֲפִירוֹת, שְׁמַגִּיעוֹת
עַד לְעִמְק הַסְּלָעִים שֶׁתַּחַת הַקֶּרֶקֶע. אֶת
הַחֲפִירוֹת יְמַלְאוּ לְאַחַר מִכֵּן בַּעֲמִידֵי בְּרִזָּל,
וְהַבָּטוֹן שְׂיִצְקוּ לְתוֹכָן יִהְיֶה לְעַמּוּד הַתְּקוּיָה
עִמְק בְּסָלֵעַ. אֵלֹו יְסוּדוֹת הַבְּנֵיךְ!

הַאֲמֵת לְאִמְתָּהּ

לָמָּה אֲנִי מְסַפֵּר לָכֶם אֶת כָּל הַסְּפּוּר
הַזֶּה? כִּי יְסוּד כֵּזֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת אֲצֶל כָּל
אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲתָנוּ, וְלִיְסוּד הַזֶּה קוֹרְאִים
מִדַּת הָאָמֶת. הַמִּשְׁנָה אוֹמֶרֶת "אֲמֹר מַעֲט
וַעֲשֵׂה הִרְבֵּה". מִכִּירִים אֶת מִי שֶׁמְדַבֵּר
וּמְדַבֵּר וּמִבְטִיחַ, אֲבָל בְּסוֹף מְקִיִּים בְּקִשִּׁי

מוֹרִידִים אוֹתוֹ לְבוֹר, לִישְׁמַעְאִלִים וְלַמַּצְרִים
הוא נִשְׁאָר בְּאַמוֹנָתוֹ הַזֶּה. שֵׁם שְׁמִים
שְׁגוּר עַל לְשׁוֹנוֹ, וְלֹא פָּלֵא שְׁבָכָל מְקוֹם
אֵלָיו הוא מְגִיעַ הוא הוֹפֵךְ מִיד לִ"אִישׁ
מַצְלִיחַ". בְּחִסְדוֹת מַסְפֵּר, כִּי לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק
הִיְתָה תְּכוּנָה יְחִידִית שֶׁלֹּא הִיְתָה אֲצֵל
שְׁאָר הָאֲחִים שָׁלוֹ, וְאִפְלוּ לֹא אֲצֵל אֲבוֹתָיו,
אֲבָרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב. הָאֲבוֹת וְהַשְּׁבָטִים
עָסְקוּ בְּרַעֲיַת צֶאֱן, עֲבוּדָה שֶׁל הַתְּבוּדָּה
מֵחוּץ לְיִשְׂרָאֵל. הַתְּבוּדָּה מְאֻשָּׁרֶת
לְהַתְנַתֵּק מֵעֲנִיָּה הָעוֹלָם וְלִדְבֹק בָּהּ.

אֲבָל לְעֲמַתָּם, יוֹסֵף הַצַּדִּיק הָיָה מְסֻגָּל
לְהִיּוֹת בְּשָׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת יַחַד – לְהִיּוֹת שְׁקוּעַ
בְּעֲנִיָּה הָעוֹלָם וְלִנְהַל אֶת הַחֲשָׁבוֹנוֹת שֶׁל
פּוֹטִיפֶר, וְיַחַד עִם זֹאת לְהִיּוֹת דְּבוּק בָּהּ
בְּתַכְלִית הַדְּבִקוּת!

שְׁנֵי זֶפֶה לְמַדַּת הָאֱמֶת הִיסוֹדִית!

שְׁבֶת שְׁלוֹם וּמְבָרָה!

רָא

וְכִיצַד אָנוּ יְכוּלִים לִקְיֵם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁנִּתְּנָה
לָנוּ ה'! אֵלֶּה מָה? אֲנִי עֲדִין עֹלֵל לְהַשְׁאֵר
לְמַעֲלָה, בְּדַבְּרוּרִים וּבְהִבְטָחוֹת. כִּדִּי לְקַבֵּל
חֶשֶׁק וּמִרְצֵה לִקְיֵם אֶת רְצוֹן ה' וְאֶת מִצְוֹתָיו
גַּם בְּפֶעַל – אֲנִי צָרִיךְ דְּגֻמָּה אִישִׁית. מִיִּשְׁהוּ
שְׁיָבוֹא וְיִרְאֶה לִי אֵיךְ עוֹשִׂים אֶת זֶה.

זֶהוּ בְּדִיּוּק תְּפַקִּידוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק.

הַצַּדִּיק הוא יְסוּד הָעוֹלָם. לְמַשָּׁל: אֲנִי
מִשְׁתַּדֵּל לְאַהֲבָה כָּל יְהוּדִי וְלִקְיֵם אֶת מִצְוֹת
אֱהָבַת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל אֲצֵלוֹ זֶה 'עַל אֲמַת',
וְאֲמַת אֲמַרְנוּ הִיא מִהַתְחַלָּה וְעַד הַסּוֹף.
הָרֹאשׁ שֶׁלוֹ שְׁקוּעַ בְּרוּחָנוּיָת, בְּשָׁמִים, אֲבָל
שְׁתֵּי רִגְלָיו נִצָּבוֹת עַל הַקֶּרֶקַע עַל מִנֵּת
לִישֹׁם אוֹתָהּ בְּשִׁטָּח. אֲנִי מִתְבּוֹנֵן בּוֹ וְרוֹאֶה
בְּאִיזוֹ רְצִינּוֹת הוא מְתַיַּחֵס לְכָל יְהוּדִי וְכֻמָּה
אֱהָבָה הוא חֵשׁ כָּלִפִּי. אֲנִי רוֹאֶה וּמִקְבֵּל
מִמֶּנּוּ חֶשֶׁק לְנֶהֱגָה כָּהֵּן.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק הוא הַדְּגֻמָּה הַטּוֹבָה
לִ"צַדִּיק יְסוּד עוֹלָם". גַּם כְּאִשְׁרֵי הָאֲחִים

שְׁמֵי הַשְּׁבוּעָה

מִהוּ תְּפַקִּיד הִיסוּד בְּבִנְיָן? אִיזוֹ מִדָּה הוא מְסַמֵּל בְּנֶפֶשׁ שְׁלִי?

בֵּין הַפּוֹתָרִים נִכּוֹנָה יִגְרַל מִשְׁחַק קֶפֶסָה.

תְּשׁוּבוֹת יֵשׁ לְשִׁלּוֹחַ לִדְא"ל maosime@gmail.com אוּ בְּטֶלְפוֹן 079-9211452

עַד יוֹם ב' הַקָּרוֹב.

הַפְּרִסְיָה בַּחֲסוּמֵי

צַעֲצוּעֵי רוֹזֶנְפֶּלד

יפו 34 ירושלים | טֶלֶפֶקס 02-6240854





גבר או אשה – זה תלוי בבחירת האדם? בכלל, נראה שהאדם נולד עם 'נתוני פתיחה'

שאינו יכול להשפיע עליהם – "גבור או חלש, חכם או טפש, עשיר או עני" (כפי ששואל המלאך הממונה על ההריון את הקב"ה ביחס לכל נוצר) – ובוודאי כך ביחס למין הילוד. אך בעומק יותר, הרי כל מעשה בראשית "לצביונם נבראו, לדעתם נבראו" – בשרשו הראשון, כל נברא בוחר לעצמו את צביונו-דמותו, את כישרונותיו ואת גורלו, כדי לממש דרכם את תכליתו.

אמנם, יש מי שאומר שהזהות הגברית או הנשית מושרשת בנשמה עוד לפני בחירת התכונות ותנאי החיים, אך ככל שמעמיקים בשרש הבחירה בשלבי האין הקדומים של הנשמה מתברר שכל אדם בחר גם אם להוולד כבן או כבת. הידיעה שהאדם הוא-הוא שבחר לעצמו את זהותו היא הדרך העמוקה להתמודד עם בלבולי-זהות שצפים בדורנו, וככל שיעמיק להבין מה ולמה בחר לעצמו הוא יוכל לממש את הבחירה הזו באופן המיטבי ובשמחה.

בשיעור המרכזי בחוברת הזו – שניתן ב'חג הבנות' בר"ח טבת – הופך הרב גינזבורג דיון פילוסופי בפרדוקס הידיעה והבחירה להתבוננות בתהליך היסטורי של עליית האשה, להדרכה נפשית-פנימית כיצד להתמודד עם מציאות חיינו ולדרישה מכל אחד ואחת לבחור להיות בעל בחירה-חפשית שתביא גאולה לעולם.

מעוניין להפיץ את **ואביטה** במקום מגוריך?

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: **itiel@pnimi.org.il**

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

או במספר **02-5434297** – המספר פתוח לניידים כשרים.

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il